

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și străinătate:
Pe un an . . . 40.— franci
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și
ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi N-rul 1/a
INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrise nu se in-
napolază.

Dr. Iuliu Maniu.

Arad, 20 Martie.

Norocul neamurilor sunt bărbații lor luminători. Fericit poporul, care produce suflete distinse și minți luminate, căci căldura acelor suflete se revărsă asupra neamului întreg, îl încălzește, îl mângăie, îl fructifică, iar lumina minții celor aleși luminează cărările ducătoare la biruință și la fericire și ferece neamul de primejdiiile orbecărei în întunec.

Sărman a fost neamul nostru și bătut de vânturile reci ale nefericirii. Veacuri întregi am slujit altora robie grea, căci rânduiala lumii a luat dintre noi tot ce răsărea mai frumos, mai bogat în darurile cerești, mai viteaz în suflet și la voință. Produsul nobil al geniului român a ilustrat paginile altor neamuri și vitejia brațelor celor mai distinși a înălțat gloria străinului, care încălca drepturile noastre. Și totuși ne fâlim, că din sângele nostru a fost eroul cel mai mare al Ungurilor și din sângele nostru s'a urcat pe tronul lor craiul cel mai mare, după a cărui dreptate oftează Ungurul și astăzi.

Și cum au trecut vremile blestemate ale iobăgiei, când nu ni s'a luat numai rodul muncii noastre, ci ni s'a furat și gloria răsărită din nobleța sângelui nostru, când soarele libertății a topit lanțurile, cari ne legau de glia frământată cu sudorile noastre, deodată neamul nostru a creiat mințile și sufletele trebuitoare vremurilor și lumea se mira de energiile nevisate răsărite din neamul de iobagi al Românilor. Marii arhierii luptători pentru nație ai bisericii unite, uriașul Șaguna, scru-

tătorii savanți ai trecutului nostru, deșteptătorii conștiinței noastre naționale, șirul întreg de caractere clasice și inimi largi au produs dovada îndreptăririi neamului românesc la libertate.

Și numele lui Dr. Iuliu Maniu va fi înșirat odată la loc de frunte în salba scumpă a bărbaților, prin cari se înalță neamul nostru spre locul, ce-i este destinat prin aptitudinile moștenite dela rasa latină, nesecat izvor de energii civilizatoare.

Scriem rândurile acestea din prilejul articolului ce s'a publicat azi în fruntea ziarului nostru. Acest articol a fost dat publicității în distinsul ziar german „Pester Lloyd” din Budapesta și a ajuns astfel în marea publicitate a Europei. Este o rușine pentru Ungaria, că Dr. Iuliu Maniu, cel mai autorizat reprezentant politic al celor 3 și jum. milioane de Români ai acestei țări, într'un cerc românesc a trebuit să cadă jertfă teroarei și corupțiunii față de un jidănaș arivist și astfel parlamentul ungar a fost lipsit de cinstea să numere între membrii săi pe acest distins exponent al adevărilor vecinice și al civilizațiunii umane nefalșificate. Astfel Dr. Iuliu Maniu și-a spus cuvântul său în chestia cea mare prin intermedierea coloanelor ziarului german din Budapesta.

A trebuit să fie spus cuvântul acesta. Lumea îl aștepta. Era o mare greșeală politică dacă el nu s'ar fi spus. Dar înainte de a se încheia discuția în parlament asupra chestiei românești, Dr. Iuliu Maniu și-a spus cuvântul și chestiunea întreagă apare acum tuturor în lumina orbitoare a unei concepții clare, adânci, convingătoare, irezistibile. Nepotul lui

Simeon Bărnuțiu a vărsat din larg asupra noastră darurile moștenite dela bunic. Simțim liniștindu-ni-se sufletul și primim senzațiunea fericitoare a siguranței văzând cu ochii farul care luminează cărările, cari trebuie să le bată neamul nostru în nizuințele sale spre libertate și fericire.

Dr. Iuliu Maniu în clasicul său articol adresează contelui Ștefan Tisza advertimentul izvorit din realitatea stărilor adevărate în statul ungar: „*Popoarele vor exista și nimeni nu le va putea răpi puterea conștiință de viață, statul însă trebuie să trăiască, astfel n'are să fie nici o minune, dacă într'un timp nu prea îndepărtat ori se vor schimba bărbații de stat ori va trebui schimbată rânduirea de acum a statului.*”

Și acest adevăr cernut prin sita istoriei se spune însoțit de o armatură a argumentelor, care izbește chiar și-ți impune la moment convingerea, că orice combatere ar fi derizorie. Dr. Iuliu Maniu le spune Ungurilor să se trezească din beția lor șovină, care-i primejduiește pe ei și ne face nouă nedreptatea strigătoare la cer. Rece ca un sloiu de ghiță, fără cea mai mică crețea de tulburare a luciului sufletesc, cu rigiditatea europeanului calmat la aerul înălțimilor adevăratei civilizațiuni, Dr. Iuliu Maniu ridică vâlul de pe minciuna concepției statului național maghiar unitar și indivizibil și fără scârbă, fără clipe nervoasă o arată trecătorilor spre spaimă și îndreptare. O singură observare, aruncată așa în treacăt, ascunsă între linii, cum se ascund tunurile ucigătoare în umbra unor tufiguri, omoară toată sofisteria concepției statului național maghiar și culcă la pământ

Momente din viața Regelui Carol.

— Culese și traduse după memoriile regelui.—

De Ion Scurtu.

Incoronarea. — *Revedere frățească.* — *Tatăl regelui către fiul Său.* — *Noul ordin „Coroana României”.* — *Misiunea austriacă.* — *Coroanele regale la Sfânta Metropolie.* — *Alaiul și stințirea Coroanelor.* — *Felicitările împăratului german.* — *Mărețul alai de încoronare.* — *In dealul Metropoliei.* — *La palat.* — *Cuvântarea noului rege.* — *Trei zile de serbări naționale.* — *Mulțumirile regelui și reginei către țară.*

7 (19) Maiu. Regele Carol întâmpină pe fratele Său, principele ereditar Leopold de Hohenzollern, în gara Titu. Principele, care aduce cu sine pe amândoi fiii săi, Ferdinand și Carol, se bucură din toată inima că poate revedea pe iubitul Său frate și poate contribui prin prezența sa la strălucirea serbărilor de încoronare. Dânsul aduce urările cele mai călduroase precum și duioase scrisori din partea principelui Carol Anton și a mamei regelui.

Principele Carol Anton serie fiului Său:

Îți urez noroc, sănătate și binecuvântarea cerului pentru clipa ce-ți va încununa viața atât de bogată în fapte! Sunt adânc mălmit, că nu pot fi și eu printre martorii actului măreț care va consfinți situațiunea ta și o va întări pentru totdeauna.

„Dragostea și increderea sunt cele mai puternice temelii pentru capul statului, fiind mai sfinte decât toate legile scrise!”

„In ziua cea mare voi fi sufleteste unit cu tine și cu Elisabeta, iar Dunărea va duce până la voi urările noastre cele mai călduroase!”

9 (21) Mai. Astăzi se hotărăște la cameră înființarea unui nou ordin; în amintirea încoronării primului rege român ordinul se va numi *Coroana României*. Pe aversul medaliei va fi gravată coroana de oțel și inscripția „Prin noi însine, 14 Martie 1881”, iar pe revers datele „10 Maiu 1866, 1877, 1881”.

Serbările premergătoare zilei de mâne încep chiar acuma. Regele purtând uniforma regimentului său austriac, primește în audiență solemnă pe mareșalul Bauer, comandantul trupelor din Ardeal, trimis de împăratul Francisc Iosif să asiste la serbările de încoronare împreună cu șeful său de stat major și doi ofițeri sibieni. Mareșalul înmânează regelui o scrisoare de felicitare a împăratului.

Seara pe la ceasurile șase, primul ministru și ceilalți membri ai guvernului, în trăsuri de gală ale curții, escortați de două escadroane de jandarmi și de un escadron de roșiori, pornesc în alaiul la Metropolie pe cele două coroane regale. Bubuituri de tun vestesc din douăzeci și una de guri pornirea alaiului. In cea dintâi trăsură stau mîpistrul președinte și ministrul de finanțe, cari țin coroanele pe-o pernă de catifea roșie; în trăsura a doua se află miniștrii de război, interne, justiție și lucrări publice; mini-

strul de culte așteaptă alaiul în usa bisericii, pe când sub poarta Metropoliei așteaptă înconjurat de înaltul cler metropolitul primat care primește coroanele și le duce în sfântul lăcaș. O gardă de onoare, alcătuită din elevii școlii militare purtând patru steaguri decorate cu „Steaua României” (regimentul 3 și 6 de infanterie și 9 și 13 de dorobanți) salută soșirea alaiului. Metropolitul săvârșește slujba sfințirii coroanelor și în aceeași clipă toate bisericile din țară răsună de aceleași rugăciuni.

Pe străzile capitalei mulțimea curge în valuri de pretutindenii, ca să vadă alaiul trecând.

Seara pe la ceasurile opt și jumătate, toate steagurile ostirii sunt aduse la palat în cântecul muzicelor; urmează retragerea militară și un măreț conduct cu torțe. Toți ofițerii superiori, miniștrii și mareșalul austriac Bauer cu suita sa sunt invitați la palat, ca să privească de aici frumosul spectacol militar. Perechea regală și principele ereditar Leopold se arată de mai multe ori pe balcon și mulțimea îi salută cu urale șgomotoase.

10 (22) Maiu. Chiar de dimineață sosește telegrama de felicitare a împăratului german:

„Primiți, Majestate, împreună cu Maj. Sa regina, urările mele cele mai cordiale cu prilejul zilei de astăzi, care făgăduiește urcării pe tron a Maj. Voastre, sub ocrotirea celui Atotputernic, o nouă întărire pentru fericirea statornică a țării Voastre. — *Wilhelm, Imperator Rex.*”

toate discursurile rostite în numele chimerei fără ființă: — „ca și când statul ar putea să fie altfel de cum este țara.”

Articolul dlui Dr. Iuliu Maniu este însă mai mult decât un discurs, el este un act politic de cea mai mare importanță. Ne inspiră încredere în viitorul nostru, căci un neam cu asemenea conducători merge cu pașii cei mai siguri spre biruință. La lumina acestui articol ne încredințăm și mai mult de marele adevăr, că poparele se înalță prin geniile ce ele produc. Și nu numai atât. Bărbații mari nu fericesc neamul lor numai prin munca și energiile lor proprii, dar mai presus de toate ei devin mântuitori și fericitori prin faptul, că ființa lor înalță deasupra mulțimilor se face magnetul care adună la un loc voințele și produce cel mai mare bun al fiecărui neam, cea mai tare cetate a existenței oricărui popor: *solidaritatea*.

„Un popor solidar, oricât de mic ar fi, nu poate pieri niciodată” — spunea bătrânul C. A. Rosetti, când el, republicanul, ca președinte al camerei române a ajuns să proclame înălțarea României la rangul de regat. „Pentru mărirea țării am luptat și am suferit împreună cu părinții atâtor deputați de astăzi, iar dacă România a isbit să ajungă acolo, unde alte popoare n'au fost în stare să ajungă nici în sute de ani, aceasta se datorește numai solidarității Românilor în toate chestiunile naționale, înaintea cărora dispăreau deosebirile de idei și de simțiri.”

Articolul dlui Dr. Iuliu Maniu, suntem convingși, va contribui la întărirea și mai mult a solidarității noastre naționale, căci în fața argumentelor inexorabile ale acestui articol va trebui să amuțescă orice gând răzleț, va trebui să dispară orice deosebiri de idei și de simțiri, căci nu este vorba acum de chestii mărunte și de micile noastre mizerii zilnice, ci vorba este acum de *chestia națională* și oricare Român de omenie trebuie să se alăture dlui Dr. Iuliu Maniu mărturisind cu dansul și cu toți fiii buni ai neamului nostru:

— „Asigurarea existenței noastre naționale constituie chemarea noastră.”

Chestiunea românească în parlament.

— Discursul d-lui deputat Vasile Damian. —

Arad, 20 Martie.

În ședința de ieri, 19 Martie n. a. c., deputatul Băii de Criș, d. *Vasile Damian* a rostit următorul discurs pe care-l dăm mai la vale după notele stenografice:

Onor. cameră! (S'auzim!) Vă previn că nu primesc răspunsul dlui prim-ministru în chestia tratativelor urmate cu delegații partidului și comitetului național român — respective nu primesc proiectul de rezoluțiune prezentat de d. coleg Elemér Jakabffy.

Această declarație a mea o motivez cu argumentele aduse de d. prim-ministru în recapitularea discursului său.

D. prim-ministru a spus următoarele (Cetește):

„Aveam speranța că tot ce am spus și ce am discutat tace înăuntru împreună în decursul convorbirilor noastre intime, va fi suficient ca partidul național român să-și modifice programul, ceea ce, după părerea mea, ar garanta succesul deplin.”

(Locul președintelui îl ocupă vice-președintele, contele Ștefan Lăzăr).

Apoi continuă (Cetește):

„Recunosc că chestiunea, din punctul lor de vedere, prezintă mari greutăți. Pe de o parte e pierderea care au suferit-o din punctul de vedere al afirmării politice prin noua lege electorală. Închipuindu-mă în situația lor recunosc că a fost o surpriză neplăcută, când cele 42 circumscriptii actuale cu majoritatea românească sunt reduse la 27. Deși în privința aceasta le stă calea deschisă pe viitor, nu mă pot mira că i-a îndus și deprimat.

Pe de altă parte recunosc că și o altă chestiune i-a pus într-o situație grea psihologică, aceasta se referă la executarea legii de naționalitate. Deoarece, on. cameră, am impresia — poate că mă înșel, dar aceasta mi-e impresia — că de așa fi spus și numai cu jumătate de gură că noi vom executa legile înființate și așa fi lăsat apoi ca jumătățile de vorbă să se realizeze pe jumătate. — cred că cu aceasta as fi ușurat foarte mult înțelegerea, și domnii deputați ar fi stat foarte aproape de o altă hotărâre.

Însă declar că mi-ar fi părut un joc frivol să trec astfel peste greutățile unei chestiuni atât

de serioase și delicate și am crezut că, deși risc succesul momentan, în cele din urmă trebuie să urmeze un rezultat definitiv — poate într'un viitor îndepărtat, când noi nici nu vom mai viețui — dar care trebuie să urmeze, pentru că așa o cer împrejurările și în interesul căreia, ori mi-a reușit pașul ori nu, vreau să muncesc ca un pioner cinstit, iar pentru ajungerea acelu succes definitiv cred că e bine să înfruntăm greutățile descoperind chiar și eventualele adevăruri neplăcute.

Deci luând chestiunea din acest punct de vedere, nu pot ascunde, că unele dispoziții foarte însemnate ale legii de naționalitate din 1868, nu se pot executa.”

În sfârșit (cetește):

„Nu tăgăduiesc că domnii au avut o situație foarte dificilă atunci când le-am cerut ca să-și modifice programul față de acel guvern, care nu face alta, decât ce au făcut și predecesorii lui, dar poate că a fost mai deschis și a declarat că legea de naționalitate s'a învechit și dispozițiile ei, prin agitație despoiate de condițiile lor morale, nu se pot executa.”

Toate acestea au dat prilej la hotărârea adusă de comitetul național român și publicată în ziare, care astfel e cunoscută tuturor.”

Onor. cameră! Dacă motivele aduse le examinăm mai deaproape, într'adevăr e bătător la ochi cât de departe stăm de rezolvirea chestiunii românești, respective chestiunii de naționalitate. Astfel în primul alineat se spune că a făcut impresie rea asupra comitetului național român faptul, că cele 47 circumscriptii cu majoritate românească, au fost reduse la 27.

De fapt acesta e un bun argument, dar nu pentru înfăptuirea păcii, ci pentru ațitarea controverșelor. Căci nu numai înaintea noastră, ci înaintea ori căru om nepreocupat, înaintea lumii întregi ca o nedreptate revoltătoare se prezintă această stîrbire a celui mai elementar drept cetățenesc, această restrângere, mai bine zis excludere a unui popor dela afirmarea lui politică.

On. cameră! Când după un restimp îndelungat în chestia lărgirii dreptului suveran, după cum se exprimau cercurile executive, vrem să ne organizăm pe vreme îndelungată, pe baze moderne, ca să o facem aceasta cu înlăturarea unui popor din patrie, numai pentru că acela ține la ființa sa etnică — această despoiere de drepturi nu se

Și ceilalți suverani ai Europei trimit regelui Carol felicitările lor; sunt deosebit de călduroase urările regelui Ludovic II al Bavariei.

Tunurile vestesc capitalei din douăzeci și una de guri zorile de 10 Maiu. Cerul nu-i atât de limpede și de frumos ca de obicei pe vremea asta; nori plumburii aleargă n goană peste orașul îmbrăcat în strălucitoare podoabe și ochii bucurăștenilor cată cu grije spre cerul amenințător.

Pe la ceasurile unsprezece regele, regina și suitele Lor pleacă din gara Cotroceni la gara de nord, de unde va porni alaiul încoronării. Toți funcționarii căilor ferate întâmpină pe Suverani cu deosebită solemnitate; o ploaie repede începe să cadă, însă vremea se limpezește în curând și numai vântul mai turbură serbarea.

Intr'o frumoasă mapă, funcționarii căilor ferate prezintă Perechei Regale o adresă executată artistic, pe ale cărei vignete sunt arătate punctele mai însemnate ale rețelei drumurilor de fier; mapa este așezată pe un vagon în miniatură, care se mișcă pe șine, iar de jur împrejur sunt reproduse diferitele semnale optice.

Apoi se formează alaiul de încoronare. Regele încalecă, regina se urcă în echipagiul cu opt cai, acoperit de o coroană, adevărată capodoperă de artă și bogăție; lângă regină se așează principele ereditar de Hohenzollern, iar în fața lor cei doi prințșori.

Alaiul pornește în ordinea următoare: un escadron de jandarmi; prefectul poliției; alt escadron de jandarmi; un escadron de roșiori; doi furieri ai curții; mareșalul curții cu doi

aghotați regali; șaizeci și două de steaguri ale oșterii cu muzica roșiorilor; Majestatea Sa Regele; Marele Stat major și Casa militară a regelui; trăsura de gală a reginei, în frunte cu doi valeți călări, iar de-a dreapta și de-a stânga lacheii Curții pe jos în ținută de gală; tot de-a dreapta și de-a stânga generalul comandant al diviziei teritoriale și inspectorul general al gardelor naționale; un detașament de ofițeri din cavalerie; un escadron de roșiori cari încheie cortegiul.

Trupele garnizoanei, înșirate pe ambele părți ale străzilor până în dealul metropoliei, dau onorurile militare.

Pe toată întinderea drumului triumfal, mulțimea uriașă primește cu nespuse însuflețire mărețul alai: străzile, tribunele numeroase, balcoanele și ferestrele caselor bogat împodobite cu flori, ramuri verzi, coroane și steaguri, sunt pline de oameni și o ploaie de buchete și cununii se revarsă asupra perechei regale și a principilor de Hohenzollern.

Pe la ceasurile douăsprezece alaiul ajunge la poalele dealului metropoliei; aci Suveranii sunt întâmpinați de metropolitul primat și de metropolitul Moldovei, de toți episcopii și de înaltul cler, precum și de miniștrii și președinții corpurilor legiuitoare. Suitele Majestaților Lor și a principelui ereditar Leopold se așează aci în rândul alaiului, care se pune în mișcare pe jos, în frunte cu înaltul cler și în urmă cu steagurile oșterii, pe când clopotele și corurile răsună de cântec. Până în dealul metropoliei, de ambele părți ale străzii, stau înșirate delegațiunile ju-

dețelor și comunelor din țara întreagă, șase mii de oameni, cari salută pe Suverani cu nesfârșite urale.

Regele și regina, principele ereditar Leopold și micii principii, conduși de amândoi metropoliții, trec pragul bisericii și se închină la sfintele icoane, în fața cărora sunt așezate Coroanele țării; după aceea, părăsind catedrala tot prin poarta principală, Suveranii și înalții Lor oaspeți se urcă pe frumoasa tribună regală, sub cerul liber, unde se oficiază serviciul divin. De-a dreapta, pe-o altă tribună, s'au așezat membrii corpului diplomatic, în frunte cu mareșalul Bauer, trimisul extraordinar al împăratului Austriei; de-a stânga stau membrii Curții de casație și toate autoritățile superioare ale statului. Împrejurul tribunei regale s'au înșirat miniștrii și suitele regelui și reginei, iar la spatele tribunei stau soțiile demnitarilor statului și doamnele din societatea de binefacere „Regina Elisabeta”.

Patru generali, urmați de steagurile regimentelor 4 și 6 de infanterie și 9 și 12 de dorobanți, aduc Coroanele înaintea Majestaților Lor; cei doi metropoliți, înconjurați de episcopi și de înaltul cler, îndeplinesc solemnă sfințire a coroanelor; tunurile vestesc din o sută și una de guri săvârșirea actului.

Primul ministru prezintă regelui și reginei spre semnare o foaie de pergament, pe care pentru viitorimea timpurilor depărtate s'au înscris zilele, când principele Carol de Hohenzollern a fost ales prin voința națională Domn al Principatelor Unite, când și-a făcut intrarea în capitală, când a depus jurământul pe Constitu-

poate motiva cu nimic, căci motivul ar fi o acuza la adresa guvernărilor. Despoiere de drepturi rămâne tot despoiere de drepturi.

Nu insist mai mult asupra acestora, deoarece e adevărat matematiceste înaintea noastră și pentru că nu de mult, în 19 Februarie, cu o zi înainte de răspunsul dlui ministru președinte în chestiunea actuală, cu ocaziunea desbaterii asupra arondării circumscripțiilor electorale m'am ocupat amănunțit și am arătat abuzurile care s'au făcut. Voi trece la alineatul al doilea, unde dl prim-ministru spune că unele dispoziții foarte însemnate ale legii de naționalități nu se pot pune în vigoare.

Art. XLIV din 1868 glăsuiește despre egala îndreptățire a naționalităților. În acest proiect de lege sunt cuprinse toate principiile și dispozițiile, rezultate din caracterul poliglot al țării și care sunt chemate ca să asigure pacea cu naționalitățile și aceste principii și dispoziții trebuie să se desvolte treptat și liber, după ordinea firească a evoluției.

Această lege cuprinde dispozițiile referitoare la introducerea oficială a limbii diferitelor naționalități. Principalele dispoziții ale legii le-a citat și citit însuși dl prim ministru. Eu voi citi numai o parte din § 27, care se referă la aplicarea funcționarilor. (Cetește):

„Mai cu seamă guvernul se va interesa ca la funcțiile judecătorești și administrative și mai ales în posturile de comisi suprimi să fie numite, pe cât e posibil, persoane dintre naționalități, cari să vorbească perfect limbile cerute și să fie apti în toate privințele”.

Pe lângă aceasta accentuez în special cuprinsul a două pasaje, cari fixează dreptul de exercitare a limbii diferitelor naționalități pe teren școlar; e § 17 al art. XLIV din 1868, care dispune ca în ținuturile locuite în masse compacte de naționalități, guvernul să se îngrijească, ca elevii să fie instruiți în limba maternă până la începerea cursurilor academice — și § 58 al art. XXXVIII din 1868, care dispune ca toți elevii să fie instruiți în limba proprie, intru cât acea limbă se vorbește în comună.

Deci înaintea noastră stau încă proaspete principalele dispoziții, rezultate din principiile, cari asigură naționalităților afirmarea respectabilă pe teren politic și al limbii.

Aceste dispoziții ale legii la început au fost și puse în vigoare. Judecătorii au redactat sentințele, decisiunile în limba naționalităților, conform legii și au pus în aplicare legea și în școală — însă, durere, acțiunea aceasta nu peste mult

a încetat, căci în administrație și justiție începând cu anul 1874, iar în școală dela 1875 a pornit un curent contrar, și în loc să fie desvolte drepturile politice și de limbă ale naționalităților, au fost înăbușite.

Atât în administrație, cât și în justiție și în școală legi noi au privilegiat limba maghiară în detrimentul celorlalte limbi, ne luând în seamă dispozițiile legii de naționalitate, cari — considerând că dispun asupra dreptului public al naționalităților — nu ar fi fost permis să se modifice într'atâta, încât să-și peardă și caracterul principiar. O lege fundamentală, care asigură naționalităților drepturi politice și de limbă, numai în direcție liberală se poate modifica. Căci libertatea publică trebuie să urmeze numai direcția progresivă, naturală și nu regresivă, ne-naturală sau cu alte cuvinte drepturile naționalităților trebuie desvolte și nu restrânse.

Despre o lege sancționată de Majestatea Sa, după o guvernare de 50 ani nu se poate spune că dispozițiile ei rămase încă nealterate astăzi nu se pot aplica, și iar nu se poate spune ceace a răspuns dl prim ministru: astăzi nu ne mai putem gândi la executarea acelei legi, dar ne gândim că nu prin o nouă lege de naționalitate, ci din caz în caz, după cum se ivesc problemele concrete, cum s'a întâmplat deja în mai multe referințe, vom completa dispozițiile învechite ale legii cu altele noi”. În acest chip le declară dl prim-ministru dispozițiile unei legi existente, dar neexecutate, de învechite. Această procedură nici decum nu e compatibilă cu concepția respectării legilor într'un stat de ordine și de drept. Astfel de stări nu pot fi retăcute și datorită noastră e ca să ne ridicăm cuvântul împotriva lor. (Așa e! în centru.)

Permiteți-mi acum ca în legătură cu aceasta să ilustrez cu pilde ceea ură împotriva Maghiarilor, de care suntem noi acuzați și care se invocă ca motiv, mai bine zis ca pretext pentru ca să nu se execute dispozițiile legii de naționalitate.

Mă restrâng numai la o sferă mai mică, a cărei referințe însă pot fi aplicate și la o sferă mai mare. Cazurile acestea se refer la validitatea drepturilor politice și de limbă.

Acum aproape 15 ani reprezentanța comunei Brad discuta chestia limbii protocolare și atunci — e de notat că Maghiarii erau în număr de abia de 200 suflete, iar Românii peste 2600 suflete — eu am fost acela care am făcut propunerea ca procesele verbale să fie scrise afară de limba română și în cea maghiară.

Reprezentanța a primit în unanimitate acea-

stă propunere. Notez și aceea, că între membrii reprezentanței de abia erau 2—3 viriliști maghiari. Într'o bună zi, mă agrăiește prețorele: „Amice, în zilele trecute a fost aci prefectul, a dorit să te cerceteze și a regretat, că n'ai fost acasă. Dar ceea ce a voit să-ți spună îmi este datoră s'o talmăcesc eu acum. El îți multumește, pentru că ai propus ca limba maghiară să fie adoptată ca limbă protocolară căci dacă n'o făceai aceasta, limba maghiară nu s'ar fi putut valida în comună”. E interesant însă, care a fost sfârșitul. Comitetul a eliminat punctul acesta din hotărârea comunei, așa că limba protocolară a rămas exclusiv cea maghiară.

L'am interpelat în chestia aceasta în mai multe rânduri pe notar, dar el, sub diferite pretexte, poate la ordin mai înalt, până în ziua de azi a refuzat să ne dea o reparatie. Așa cred că prefectul nu-mi va lua în nume de rău dacă-i voi spune numele, e: baronul Szentkereszthy György.

O altă pildă ne vorbește de alegerile de membri în reprezentanța comunală și comitatensă. Alegătorii aproape exclusiv români l'au ales pe preotul reformat atât pentru reprezentanța comunală, cât și pentru cea comitatensă, ca pe un reprezentant tipic al maghiarimei.

Dar cum a mulțumit și cum o multumește și acum minoritatea această respectare din partea noastră a validității drepturilor lor politice și de limbă.

Eu cred, că fiecare se va revolta în sufletul său când va cunoaște această multumită. Limba românească e exclusă în cercul Bradului și al Băii de Criș și așa cred, de pe întreg teritoriul comitatului, atât din administrație cât și din procesele verbale, deși în cele două cercuri, cu excepțiune a trei comune, în 70 de comune locuiesc exclusiv Români. Vă puteți deci închipui, mai cu seama luând în considerare că judele comunal în cele mai multe cazuri de abia își știe scrie numele, și sunt multe comune unde acesta nici numele nu și-l știe scrie, cum se face controlul preliminarului bugetar al comunei, cum se execută acesta și peste tot cum se introduc hotărârile în procesul verbal. Și în privința aceasta pot servi câteva pilde. (S'auzim! S'auzim! în centru.)

S'a întâmplat în Vața-de-jos, o comună apartinătoare preturei din Baia de Criș, dar nu numai în această reprezentanță comunală, ci în întreg cercul notarial, cam 8—10 comune, că s'a decretat ca deciziune, ca notarului să i se clădească birou și locuință și era votată și acoperirea acestor cheltuieli. Atât primarii, cât și membri reprezentanței, au știut despre aceasta

time, când oștile Sale au dobândit biruințele pe câmpiile Bulgariei, în sfârșit când poporul român L-a proclamat rege. Documentul, bogat împodobit cu figuri alegorice, este icsălit pe lângă Perechea Regală și de Principele ereditar Leopold, de cei doi metropoliți, de miniștri, de președinții Corpurilor Legiuitoare și de primul președinte al Curții de casație; înzestrat cu marea pecete a statului, documentul va fi depus de ministrul cultelor în păstrarea arhivelor de stat.

După săvârșirea actului sfintirei coroanelor, alaiul de sărbătoare coboară din dealul metropoliei, îndreptându-se spre palat în aceiași ordine în care a venit. Pe străzi mulțimea, care crește mereu, salută pe Suverani cu aceeași nespusă însufletire.

Pe la ceasurile două, alaiul ajunge la Palat; în prezența Principei ereditare Leopold Majestățile Lor primesc felicitările miniștrilor și soțiilor lor, precum și felicitările reprezentanților României în străinătate, ale corpului diplomatic cu doamnele, ale Comisiei Dunărene, ale doamnelor din societatea „Reginei Elisabeta” și ale soțiilor diferitelor demnitari ai țării.

În vremea aceasta au fost aduse la palat și coroanele țării, pornite din dealul Metropoliei cu mare alaiu, în ordinea următoare: Câte un detașament din toate armele, cu muzica militară; veteranii dela 1848; răniții războiului din urmă; membrii în viață ai Divanurilor ad hoc; trăsura de gală a regelui cu cei doi metropoliți; Senatul cu președintele său; Coroanele, purtate de generali și coloneli și înconjurate de cele patru steaguri decorate cu „Steaua Româ-

niei”; Camera deputaților cu președintele său; Curtea de casație și Curtea de compturi; consiliul comunal din capitală cu delegațiunile consiliilor comunale din Iași și Craiova, membrii Academiei Române, rectorii și decanii universităților din București și Iași; autoritățile superioare ale statului; tribunalele, delegațiunile județelor și comunelor cu insigniile lor; directorii școalelor superioare și inferioare și delegațiunea tinerimii universitare cu steaguri și carde; corporațiunile din capitală cu steagurile lor; un detașament de dorobanți încheie cortegiul al căruia capăt ajungea la palat, pe când sfârșitul nu părăsise încă dealul Metropoliei.

La palat generalii depun coroanele în fața Tronului, împrejurul căruia sunt așezate steagurile oșterei. În mijlocul tuturor demnitarilor statului, Majestățile Lor, Principele ereditar Leopold și tinerii Principi apar în sala Tronului; Perechea regală se urcă pe Tron, iar la picioarele Tronului, lângă regină, se așează principele Leopold și lângă rege principii Ferdinand și Carol. Președinții corpurilor legiuitoare oferă suveranilor coroanele și președintele Senatului rosteste o cuvântare plină de avânt. Regele, apucând coroana, răspunde următoarele:

„Serbarea de astăzi consacră o epocă de cincisprezece ani, plină de lupte grele, de fapte mari! Sub scutul constituțiunei și legilor sale, România a crescut, s'a desvolat, s'a întărit. Munca neobosită a bărbatilor ei de stat, vitejia armatei sale și credința mea nestrămutată în bărbăția națiunei au implinit dorința fierbinte

a tuturor: astăzi s'a înălțat regatul, chezășia cea mai sigură pentru viitor!

„Primesc dar cu mândrie această coroană; făurită din oțelul unui tun stropit cu sângele vitejilor noștri, sfintită de biserică; o primesc ca pe un simbol al neatarnării și al puterii României! Ca un prețios odor ea va fi mărturia timpurilor grele și glorioase ce-am străbătut împreună, amintind generațiunilor viitoare vitejia strămoșilor și unirea care a domnit între țară și Domn! Dar cea mai frumoasă coroană pentru regina și pentru Mine, este și va rămânea iubirea și încrederea poporului, către care se îndreaptă tot cugetul și toată simțirea noastră! În fața acestor steaguri, cari au fălăit pe câmpul de bătălie, în fața acestor coroane, emblemele regatului, împrejurul cărora națiunea strângă-se, precum se strâng oștenii împrejurul steagului, în fața manifestațiunilor mărete, la cari țara întreagă a alergat în capitală, ca să fie martoră acestei zile memorabile, să ne unim în strigarea scumpă inimilor noastre și care va găsi un răsunset puternic în acest loc sfintit prin cele mai însemnate acte ale vieții Mele; Să trăiască scumpa noastră Românie, astăzi încoronată prin propria ei vrednicie!”

Regele, el însuși foarte mișcat, a dat cuvintelor Sale un accent care a sguđuit inimile tuturor; o clipă, după ce a rostit cel din urmă cuvânt, liniștea cea mai adâncă stăpânește vasta sală a Tronului — apoi dintr'odată izbucnesc urale furtunoase, cari tot mai răsună când delegațiunile țării își încep defilarea de închinare prin fața perechei regale: o privesc cu desă-

numai după ce au primit dela comisia comitatensă programul adunării congregaționale, în care era pusă la ordinea zilei și această hotărâre. În adunarea congregațională ei, de sine înțeles, n'au putut să-și valideze dreptul lor, decât numai după ce hotărârea a fost aprobată, dând recurs împotriva ei au putut să obțină anularea ei.

Aceasta dovedește indetșul, că de fapt, cât de mult abuzează organele de dreptul privitor la întrebuintarea limbii pe terenul administrației comunelor. Tot așa se procedează și la alegerea membrilor în congregația comitatensă. Primești lista mea — zice foarte prietenos prețorele — sau iarăș voi proceda ca în rândul trecut. Știm ce înțelege prin aceasta.

Aceasta-i ura noastră față de Maghiari, în-cât, după cum am spus, le respectăm drepturile politice și de limbă acolo unde ei sunt în minoritate. Poftescă guvernul să guverneze în acest spirit și să-și disciplineze organele inferioare pentru ca acestea să nu însceneze mereu revoluții de cabinet. La aceasta se poate ajunge numai, dacă se întrebuintează limba nemaghiară în administrație conform legii, iar nu prin restricțiuni. Primul ministru semnaleză aceasta în ultimul lui discurs, când spune: „În toate comitatele din Ardeal, cu excepțiunea celor din săcuime, limba maghiară are drepturi cu mult mai largi, se validează în măsură mult mai mare, decum am contemplat eu în dispoziția mea”. După toate aceste eu gândesc, că noi putem spune cu mai mult drept, că dacă renunțăm la aceste dispoziții ale legii, am comite o adevărată sinucidere națională.

Am ajuns la al treilea motiv. În acesta se spune că d. prim ministru dorind ca comitetul național să-și schimbe programul, a cerut de-asemena o imposibilitate. D. prim-ministru face pe acest teren acelaș lucru ca și antecesorii lui, numai cât mai pe față. Situația dacă și nu s'a înrăutățit în tot cazul e aceeaș ca și în trecut. D. prim-ministru nu voiește să modifice nici articolul de lege XVII din 1907, zicând că dispozițiile excepționale de partidele naționalităților nu le poate modifica și regretă că contele Albert Apponyi, când s'a ocupat în chestia învățământului public n'a decretat în lege, că limba de instrucțiune în școlile de stat e cea maghiară, prin ce s'af fi prevenit acuza, că întrebuintarea limbii maghiare ca limbă de învățământ în școlile de stat e în contradicere cu dispozițiile legii școlare din 1868.

Lipsa acestei dispoziții o explică de altcum în așa chip, că ministrul de atunci a voit să-și rezerve o anumită latitudine și primul ministru declară, că în privința aceasta e de o părere

(cu Apponyi) dar imediat în discursul din 13 Martie adaoage (citește):

Modalitatea corectă e aceea, care am contemplat-o noi și de aceea regret foarte mult, că d. conte Albert Apponyi, când s'a ocupat cu chestia instrucțiunii populare, n'a decretat în lege, că limba de învățământ în școlile de stat e cea maghiară, prin ce ar fi prevenit acuzația, că limba de învățământ maghiară în școlile populare de stat e în contradicere cu dispozițiile legii școlare din 1868”.

Această dispoziție a omis-o — a spus d. prim-ministru — pentruca să-și rezerve o anumită latitudine pentru concesionarea excepțiilor de sub aceste norme.

Latitudinea aceasta d. prim-ministru o aprobă și accentuează „în aceasta suntem de o părere”, dar imediat în discursul din 13 Martie adaoage: „Dar așa cred, că modalitatea corectă e aceea, care am contemplat-o noi în proiectul lui Berzeviczy și regret foarte mult, că d. conte Albert Apponyi nu s'a folosit de aceasta doleantă cea mai flagrantă, n'a remediat-o și n'a eliminat această dispoziție din legile noastre”.

Iar dacă se menține punctul de vedere de azi privitor la această lege din 1907, aceasta înseamnă moartea școlilor confesionale ale naționalităților pentruca se intenționează introducerea unei limbi unitare și stăficarea școlilor populare, iar în senzul declarației dlui prim-ministru nu va avea loc în nici o instituțiune de stat o altă limbă decât numai cea maghiară.

Iar despre d. prim-ministru se știe că e un aderent al statificării. Acum 11—12 ani, mi-se pare, el a cerut în calitate de curator într'o adunare a unei diecese reformate, ca să se hotărască statificarea școlilor, fiind amestecul statului în școlile confesionale ale reformatilor și așa numai de un caracter academic. De altcum nu e necesar să mai aduc pilde, căci faptul, că nu voiește să modifice dispozițiile legii privitoare la unificarea limbii de învățământ, respective statificare, nu-i așa că dovedește, că e pentru statificarea școlilor!

On, cameră! Am spus că legea aceasta are tendința să despoaie naționalitățile de școli. Aceasta doresc să o dovedesc numai cu câteva dispoziții a legii și adevă, că în fiecare școală, irelevantă e de stat, ori are ajutor de stat, sau nu e, elevii trebuie să dovedească un așa progres în limba maghiară, că după terminarea clasei a patra, să-și poată exprima corect cugetele, în scris și vorbire, în această limbă. Dacă nu dovedește acest progres, aceasta-i un motiv ca școala să fie închisă, să i se detragă

ajutorul de stat. Dar prin aceasta, acum, după ce au fost urcate salariile învățătorilor e imposibil ca școala să mai fie menținută afară de unele cazuri excepționale.

Dispozițiile acestei legi mai jignește încă și autonomia bisericească, pentruca numirea învățătorilor la școlile ajutate de stat depinde dela guvern, iar nu cum a fost mai înainte exclusiv numai dela autoritatea bisericească. Actele privitoare la alegere trebuie trimise spre luare la cunoștință, spre aprobarea ministrului de instrucție. Astfel afirmația că autonomia bisericească va fi menținută nestirbită, își pierde valoarea prin amestecul acesta din partea statului.

Că spiritul și senzul legii e acesta, am dovedit-o noi îndeajuns în cursul desbaterii acelei legi, când am luat parte în discuție cu discursuri lungi, nu neg, aproape obstructioniste.

Am dovedit și aceea, ce s'a ridicat aci de multe ori ca acuzație și chiar și cu acest prilej, că în România nu se procedează pe terenul școlar față de Maghiari, cum se procedează aci față de noi din partea statului. Am dovedit, că în România susținătorii dispun de școlile confesionale și particulare fără nici un amestec din partea statului. Nu tin la loc ca să dovedesc acum cu publicații de presă, cum au făcut aceasta oratorii opoziției, când au ridicat acuza. Mai trebuie luat apoi în considerare că stările nu sunt congruente. Noi nici nu am imigrat în aceasta țară și nici nu am fost supuși, ci noi am fost aci organizați sub principele nostru Gelu, când au venit Maghiarii. Inzadar au încercat Polónyi cu teoriile lui Réthi-Rössler și desvoltările lui istorice să dovedească contrarul. Noi am dovedit-o cu renumitul istoric al Ungariei Horváth Mihály, fost președinte al societății de știință de atunci, din a cărui lucrare am citit citate. Lucrarea aceasta se bazează mai cu seamă pe scrutările istorice ale notarului anonim al reglui Bela IV, care și-a câștigat merite așa de mari scriind istoria ocupării patriei, în-cât memoria lui a fost eternizată în timpul din urmă, ridicându-i-se un monument, ba pentru meritele lui chiar și M. Sa i-a ridicat o statuă cu prilejul serbărilor milenare.

Cum am spus și mai înainte, e clar, că legea școlară are de scop nimicirea naționalităților și inzadar se accentuează, că naționalitățile nu sunt atăcate în cultura lor, nu li se pune zăgaze, pentruca adevărul e tocmai contrarul; când naționalităților li se răpesc școlile, limba li se scoate din instrucțiune, e sigur, că prin acest procedeu nimicesc și cultura lor națională.

On, cameră! Nu doresc să fac nici o obser-

vârșire grandioasă! Fiecare județ își poartă emblema pe un standard și depune flori la picioarele Tronului.

*

Binecuvântatele ceasuri ale zilei de 10 Mai 1881 — se spune în Epilogul Memoriilor regelui — nu încheiară serbările încoronării; trei zile tinură ele, păstrându-și caracterul popular prin care se deosebiră de obișnuitele serbări de acest fel în Europa. Firea liberă a Românilui, potrivnică formelor rigide și tonului ceremonios, cuvința înăscută a oamenilor din popor, a cărora purtare nu provoacă niciodată intervenția poliției, precum și cerul plin de soare făcură ca serbările cu adevărat naționale să-și poată urma cursul neturburat. Momentul culminant al zilei a doua îl formă strălucitul cortegiului de sărbătoare al tuturor meseriilor, iar ziua a treia în închinată măreței defilări a trupelor. Astfel trecură pe dinaintea suveranului, în chip simbolic, toate elementele de cultură și de civilizație ale statului modern, cari se desvoltaseră dela 1866 încoace, și cari l-se închinău acuma regelui glorios; cu fiecare dintre ele, Dânsul se simția strâns legat, pentru fiecare țesea nădejdi și planuri mari și oricât de multe se înfăptuiseră cu bine, mai multe încă băteau la porțile viitorului, căci regele privea mai puțin la cele săvârșite decât la cele ce trebuiau să se isbândească de-aci înainte.

*

15/27 Mai. Noul rege adresează lui Ion Brătianu această scrisoare:

„Scumpul Meu președinte al Consiliului,

Cu ocaziunea serbării încoronării Ni s'a mărturisit, reginei și Mie, sentimentele cele mai sincere, cele mai nobile și mai dufioase ale iubitelui Nostru popor. Pe lângă delegațiunile venite din toată țara în capitală, spre a ne exprima urările lor în ziua de 10 Mai, am primit prin telegrame și prin adrese, prin dedicări literare și muzicale, numeroase felicitări din fiecare oraș, din fiecare sat. Aceasta este dovada vie, cât de mult România întreagă a împărtășit cu capitala noastră sentimentele de mulțumire și de patriotică mândrie, cari făceau în acea zi a sălta priepțul fiecărui Român, văzând că Atotputernicul ne-a ajutat nouă, cești de astăzi, a încorona visul cel mai scump al națiunii. Am fost cu deosebire fericit că iubitul Meu frate și tinerii Mei nepoți, și dânsii strâns legați cu tot ce simte și mișcă această țară, s'au aflat printre noi în aceste solemne zile și au avut înainte priveliștea încrederei și afecțiunii cu care România, fără deosebire, înconjoară Coroana Noastră, câștigată cu muncă și sacrificii bărbătești.

„Am dori să ne exprimăm mulțumirea de-a dreptul și fiecărui în parte; regretăm că aceasta Ne este peste putință, în fața nesfârșitelor manifestațiuni ce Ni s'au adus. Te rugăm dar pe D-Ta Domnul Președinte al Consiliului, să

fi interpretul Nostru către toate corpurile și autoritățile statului, către persoanele de toate stările, atât pământeni cât și străini, cari au unit bucuria lor cu bucuria generală a țării, și să le arăți la totă că amintirea acestor serbări naționale și a dovezilor de dragoste către Noi, cari le-au însoțit, va rămânea pururea vie în inimile Noastre recunoscătoare.”

Tot în aceiași zi, regele trimite o scrisoare de mulțumire către Constantin Porumbanu, președintele comitetului pentru întocmirea grupurilor istorice și alegorice:

„Domnule Președinte,

„Între manifestațiunile de veselie generală, la cari au dat loc serbările încoronării, una din cele mai frumoase a fost acea organizată de asociațiunile și grupurile industriale și comerciale din București, sub direcțiunea comitetului central care V'a ales președinte. Am admirat, împreună cu asistenții, reușita aranjare a acestei festivități care a întrecut chiar toate așteptările, frumșeta procesiunilor și caselor alegorice reprezentând diferitele ramuri ale activității naționale.

„La plăcerea privirii însă, care cu toții am simțit-o, se adaoage încă un sentiment mai adânc, o mulțumire sufletească mai presus decât aceasta. Aceasta este convingerea că inteligența noastră națiune posedă într'insa toate aptitudinile spre a pășii cu vigoare pe calea muncii și a producțiunii; și fie ca plăcutul spectacol

vare generală în legătură cu răspunsul dlui prim ministru, la discursul contelui Albert Apponyi. D. prim ministru reflectând la discursul contelui Apponyi și-a exprimat nedumerirea că dacă ne-am așeza pe o bază de tot democratică, aceasta ar avea urmări fatale pentru țară și chiar de aceea trebuie luată o atitudine împotriva radicalismului. Aceasta voiește să o dovedească cu mai multe exemple, dar mai cu seamă cu stările și referințele de dincolo de Leitha și atrage atențiunea asupra divergențelor dintre naționalități de acolo, cari de când a fost introdus sufragiul universal s'au agravat și mai mult, iar radicalismul ar provoca căderea parlamentarismului și degenerarea vieții publice.

Ce privește stările actuale foarte natural, ne aflăm în stări de tranziție. Dar când popoarele se vor înțelege și vor înceta motivele personale, cari se mai ivesc încă și în Austria, iubirea frățească va împreuna popoarele pe calea progresului și al consolidării.

Să vedem acum cum stau lucrurile la noi? Aci stăpânește numai o rassă, căci într'un parlament cei 5 sau 8 deputați ai naționalităților nu-i va putea împiedeca pe cei 400, ca să nu facă ceea ce le stă în putere. Am văzut aci sburând tomuri grele, călimare, am auzit sunete stridente din tot felul de instrumente, ba chiar și bubuitură de armă — și dacă nu s'ar fi introdus garda parlamentară, cine știe ce s'ar mai fi putut întâmpla, căci asistăm și de atunci la scoateri cu forța, la amenzi, și excluderi.

Președintele (sună): Fac atent pe d. deputat, să binevoiască să rămână la obiect.

Vas. Damian: Eu sunt de credință, că aceste divergențe precum și a divergențelor naționalităților în realitate numai democrația le poate sana; însă nici unul din grupările partidelor opoziționale nu corespund pretențiilor acestei democrații, când li se par prea mult și acele 26 circumscripții electorale pe seama poporului român, care în raport cu numărul populației ar avea dreptul la 72 circumscripții electorale, dar sunt departe și de cifra 42, în cazul acesta de sigur, că și ei ar rezolvi dreptul electoral nu din considerațiuni democratice ci iarăș din considerațiuni de rassă și de partid.

On. dle președinte, vremea fiind înaintată vă rog să suspendați ședința.

Președintele: Suspend ședința pe timp de o oră.

(După pauză.)

Președintele: Redeschid ședința. D. deputat **Vasile Damian** are cuvântul. D-sa își continuă discursul.

Vasile Damian: On. cameră! Dacă pun față în față toate pretențiunile cari îi compet poporului român în baza dispozițiilor cuprinse în legile dreptului istoric și în legile fundamentale ale patriei cu concesiunile pe cari d. prim-mini-

la care a asistat capitala să dea roade, să fie pentru viitor oglindirea de tot ce pot Românii să realizeze pe această cale, și indemn puternic pentru încordarea puterilor spre a ajunge pe câmpul activității economice la mărețele rezultate, unde silințele noastre ne-au adus pe tărâmul politic și militar.

„Vă rog dar pe Dvoastră, Domnule Președinte, care, împreună cu alți compatrioți vrednici V'ați devotat desvoltării și propășirii acestei binefăcătoare și laborioase activități, să fiți către toți membrii comitetului interpretul recunoștinței Noastre, arătând deasemenea tuturor asociațiilor de artiști, industriași, comercianți și meseriași, cari au participat cu atâta bunăvoință și în mod așa de spontan la această frumoasă manifestațiune, la care s'au asociat frățește diferitele naționalități conlocuitoare, cât de adânc mișcați și mulțumiți am rămas, regina și Eu, de neobișnuita și pe deplin reușita serbare, care Ni s'a oferit Nouă și țării în acelaș timp.”

— Sfârșit. —

stru le-a promis pe terenul politic și în privința întrebunțării limbei, ajungem la concluzia, la care, de altfel, a ajuns și d. prim-ministru, că pe aceste baze e imposibil și și în viitor va fi imposibilă aplanarea divergențelor. Posibilitatea înțelegerii cu atât mai vărtos e exclusă, deoarece fărimiturile de concesiuni, cari s'au pus în vedere numai prin jertirea partidului vor putea fi rezolvite, deoarece ce alta înseamnă recunoașterea partidului, dar a declara existența lui de catastrofală, a declara, că existența partidului strică, e păgubitoare scopurilor cărora vrea să le servească și să spuie că deși programul partidului nu atinge unitatea statului, cu toate acestea d. prim-ministru va nizuie să lupte contra tuturor punctelor acestui program, deci aceste concesiuni neînsemnate se fac în schimbul jertferei și a nimicirii existenței partidului.

Iar, vorbind despre garanții, într'adevăr, de acestea nu prea găsim, deoarece legile nu se execută, iar dacă se și dau ordinațiuni în această privință, acelea întâmpină împotrivire din partea autorităților subalterne. Noi dorim și vrem fapte. Că într'adevăr autoritățile subalterne de joacă chiar și ordinațiunile lansate de guvern...

Președintele (sună): Rog pe d. deputat să se abțină dela bănueli.

Vasile Damian: Eu o înțeleg așa, că ordinațiunile cari ofer atari favoruri, nu pot fi executate din cauza împotrivirii autorităților subalterne. În discursul său d. prim-ministru constată, că numeroase școale profesionale au fost închise din cauza excesului de zel al unor revizori școlari, că acest exces de zel se arată în viața la unii revizori foarte merituoși, la slujbași foarte merituoși ai administrației și că acest fapt îi îndeamnă apoi ca prin explicarea incorectă a legilor să nizuiească a zădărnici menținerea școlii profesionale. D-sa spune mai departe, că *(cetește):* „Acesta e rezultatul multor neajunsuri. La noi fiecare vrea să salveze puțin, începând dela diurnist, subnotar, subprefect până sus”.

Așadar d. prim-ministru desaproabă acest fenomen. Într'adevăr acest fapt nu tradează vre-un grad mai înalt de cultură și sentiment din partea unor atari persoane, dar adeseori aceștia se fericesc prin atari fapte, fie că acoper neglijența datoriei lor de execuțiune, fie că în anume cazuri a servit și ca titlu pentru ca să fie avansați. În mai multe rânduri am amintit din acest loc cazuri de această natură, dar acele n'au fost deloc sanate, ci există și azi, ba chiar se repetază. Cu acest prilej, sunt de credință că, deoarece și d. prim-ministru a recunoscut atari cazuri, e de prisos să mai aduc noi date în această privință. După toate acestea declar, că nu vreau să mă extind asupra amănunțelor, căci doară acelea au fost amintite în cele până acum spuse.

Față de on. oratori ai opoziției deși nu țin să polemizez cu fiecare aparte, totuș în general vreau să fac câteva observații, respective să fac câteva întrebări. Prin ce-și pot d-lor justifica punctul lor de vedere, că recunoașterea partidului român și tratativele cu acesta e o chestie anticonstituțională? Cu nimic. Aceasta nu o va putea dovedi opoziția prin nimic. Faptul că „suntem” și „existăm” nu poate fi rezolvit printr'o simplă negațiune. Noi Românii, har domnului, existăm și astăzi e o urmare firească să formăm partid. Dar partidul independent a recunoscut nu numai existența partidului, ci și acțiunea acestuia ca factor, ca factor de a urma cu el tratative.

Căci doară în această privință e dovadă suficientă scrisoarea lui Francisc Kossuth, eternisată și în procesul verbal al camerei.

În baza acestor fapte cu drept întreb: ce a îndemnat on. opoziție, să ridice acuza vătămării constituției și a trădării de patrie, fiindcă d. prim-ministru a tratat cu noi, ca partid român? Fost-a trebuință ca pentru să se ajungă la o soluție a chestiilor, țări și puteri străine, cu alte cuvinte, ca acelea să exercieze ingerință în țara noastră? Dacă această intervenție s'a făcut în realitate, aceasta într'adevăr a suferit eșec. *(Așa-i! Haritate în băncile din urmă în centru.)*

Întreb mai încolo, ce a îndemnat on. opoziție, — căci doară abia s'a ivit între dânsii câte

un corb alb, ca să-l numesc așa, care să fi avut o altă opiniune — să ne califice de cei mai primejdioși dușmani ai veacului și să declare, că nu poate tolera, ca poporul român să obțină pământ, ca prin ajutorul institutelor lui financiare economice să progreseze și să obțină drepturi politice și de limbă? Oricine are dreptul la acestea singur numai poporul român să nu-l aibă?

De alte elemente n'are teamă, de elemntul pe care noi îl numim și în mâna căruia pe încetul ajunge pământul unguresc și românesc și cu acesta deodată și cultura și puterea. Căci doară ar trebui ca pe toate tărîmurile să se permită libera emulare *(Aprobări în băncile din urmă în centru.)*, iar statul să împărțasească egal toate popoarele ce-l locuiesc de binefacerile progresului atât culturale, cât și economice. Suntem trimiși în România. Ni se spune să pierim de pe aici iar dacă-mi aduc bine aminte, Frater Loránt în forma unei intreruperi a mai spus și aceea, că să fim ciomăgiți. *(Contraziceri în stânga.)*

Întreb, în sfârșit, ce a putut îndemna partidele din opoziție să incurajeze guvernul la atacuri împotriva noastră?

După acestea mă apropii de sfârșitul discursului meu *(S'auzim! S'auzim!)* dar înainte de a-mi termina discursul, voi mai spune câteva cuvinte. *(S'auzim! S'auzim!)*. În răspunsul său, către sfârșit, d. prim-ministru și-a exprimat părerea de rău, că tratativele au eșuat. Din partea noastră de asemenea ne pare rău, că astfel s'au terminat, deoarece noi întotdeauna am căutat pacea și am încercat să o realizăm frățește pe cale cinstită, ca să se distingă după principiul: qui bene distinguit bene docet, ce e al unuia și ce e al altuia, și după principiul suum cuique să se dea fiecareia ce e al lui. Numai astfel se poate înfăptui clara pacea și ca urmare ar fi boni amici, pentru pacea adevărată, durabilă, de care țara aceasta are mare trebuință. Numai cât trebuie să tindem serios spre pace și atunci acele vremuri fericite, cari dl. prim-ministru le vede într'un viitor îndepărtat, când noi nu vom mai fi, vor urma încă în viața noastră. Bine înțeles în decursul tratativilor cece tratează de obicei aruncă vina unul asupra celuilalt, că unul nu a dat atât, cât a cerut pe drept celălalt.

Dela restabilirea constituției a trecut multă vreme; nu mult după aceea când începuseră să se afirme drepturile politice și de limbă, precum am amintit, procesul acesta a și luat sfârșit dând loc unei acțiuni contrare. De atunci noi am tot dat, de atunci se tot ia dela noi, acum a venit vremea ca să primim și noi ceva. Nu putem renunța la limba și drepturile ce ne compet, cu atât mai puțin la ființa noastră națională. Nu ne-am născut noi pentru acest servilism rușinos, astfel de slăbiciuni păcătoase nu are poporul român. Crezul nostru e că tot poporul trăește în limba lui și numai lașii nu au patrie. Noi vrem să existăm și să trăim în limba noastră. Nouă ne trebuie patrie, acea patrie care am avut-o, o avem și vom avea-o și nu-i putem jertfi altceva, decât ca în trecut: viața, sângele nostru pentru patrie, tron și ființa noastră națională!

Primesc proiectul dlui coleg Teodor Mihail. *(Aclamații la mijloc.)*

ȘEDINȚA de AZI.

Ședința de azi a camerei ungare s'a deschis abia la orele 11 a. m. Opoziția lipsește, fiind azi aniversarea morții lui Ludovic Kossuth.

Președintele anunță că pe ziaristul *Persian Ádám* l'a oprit de a mai cerceta galeria ziaristilor și i-a luat biletul de legitimație, fiindcă s'a purtat obraznic față de deputatul Hegedüs Loránt.

Deputatului *Berzeviczy Albert* i se dă concediu de 5 săptămâni.

Farkas Pál: Vorbeste în chestie personală. Ieri deputatul contele *Eszterházy Mihály* a afirmat, că dânsul, Farkas acum are alte păreri în chestia națională, decât cele exprimate în cartea sa despre această chestiune. Farkas declară că susține și acum tot ce a scris în onul său din chestie. *Recunoaște însă, că cele scrise*

despre deputatul român Dr. Stefan C. Pop sunt gresite.

Urmează la cuvânt deputatul român Alexandru Vaida-Voevod.

Alexandru Vaida: Nu există pact între guvern și între Români. Tot astfel s'ar putea spune, că există un pact secret între opoziție și guvern, căci altfel cum i-ar fi succes contelui Stefan Tisza să readucă opoziția în parlament. Români bine știu, că necesitatea politică pretinde discutarea chestiei de naționalități și că de acum în această chestiune guvernul este silit să urmeze o tactică schimbată. Face istoricul tratatelor cu contele Tisza. Opoziția reprobă, că ministrul prezidinte recunoaște naționalităților oarecare drepturi. Oratorul constată fără rezervă, că într'adevăr contele Tisza este mai echitabil față de naționalități, de cum a fost coaliția. Pe timpul coaliției naționalitățile au fost expuse celor mai ticăloase persecuții. „Grolit” ne aduc învinierea, că nu am fi democrați. Pe Vázsonyi îl înțelegem, el este doar *democrat din naștere*, dar nici acuzațiunile acestuia nu le primim. Noi Români nu avem soții de magnati, nu avem latifundii. Noi suntem *democrați conservativ*, deoarece reprezentăm un popor de țărani. Opoziția coaleată să-și dovedească democratismul abdicând fiecare membru al ei de toate titlurile și rangurile. Opoziția ar fi putut să facă obstrucție în contra legii electorale a contelui Stefan Tisza, dar în loc să facă lucrul acesta, membrii opoziției abia au avut ca vr'un gardist parlamentar să le pună mâna pe umeri și răsând din inimă părăsiau terenul de luptă îmbrăcând mantaua unui martiraj ieftin. Polónyi a atacat mai veninos pe Români.

Contele Stefan Tisza: Bucurați-vă că nu v'a luat în apărare.

Alexandru Vaida polemizează cu oratorii opoziției.

Spune că opoziția maghiară va avea să răspundă în fata tribunalului istoriei, pentru că nu își împlineste datoria.

Oratorul vorbește apoi despre ziarele maghiare șovine, dintre cari mai cu seamă cele opoziționiste, căutau zilnic să ridice acuzații cât mai grave la adresa Românilor. Citează articolele lui Budapesti și Pesti Hirlap scrise cu prilejul atentatului din Dobrițin. Oratorul nu le atribuie însă o mare importanță. Presa maghiară prin această atitudine însă nu promovează în nici un caz pacea.

Oratorul face cunoscută apoi pe larg mișcarea națională la Români și a partidului național român.

Cont. Tisza și-a făcut numai datoria. Opoziția îl acuză pe contele Tisza cu tradare de patrie pentru că a stat de vorbă cu Români. Contele Tisza n'a făcut însă altceva, decât ceea ce a făcut și Francisc Deák și astfel opoziția ar trebui să-l acuze mai de grabă pe acesta că ar fi tradat interesele națiunii maghiare.

Oratorul termină declarând că nu primește răspunsul primului ministru pentru că nu li se împlinesc pretenziunile Românilor. Se declară pentru propunerea dlui Teodor Mihali.

Urmează la cuvânt **Mangra Vazul**. Deputații români părăsesc sala demonstrativ.

Mangra Vazul îngaimă laude la adresa contelui Tisza, spunând că acesta a avut un câștig moral din tratative. Spune că între Maghiari și Români trebuie să fie o încredere reciprocă și deplină. Primul ministru a încercat prin acțiunea lui să-i câștige și pe Români ultraiști pentru politica ce o urmează el.

Contele Stefan Tisza roagă camera să-i primească propunerea și să respingă propunerile lui Teodor Mihali și Gieswein. Accentuează că întotdeauna va recunoaște poporul român din punct de vedere etnografic. Vorbește apoi despre procesele politice și spune că nu trebuie fabricați martiri, pentru motive mici, iar față de adevărații vinovați va ști să procedeze cu toată rigurozitatea. Regretă că vre-o câțiva oratori s'au lăsat răpiți de patimă în acuzațiile lor ridicate împotriva Românilor, cum a făcut-o aceasta mai cu seamă Polónyi și astfel au tulburat discuția. Reacțiunea s'a și arătat imediat căci d. Alexandru Vaida Voevod a și declarat azi în discursul său că cu astfel de acuzațiuni nu se poate face pace. Primul ministru îl roagă pe d. Vaida să nu dea atențiune izbucnirilor patimase ale opoziției. În interesul păcii ar trebui să luere și întreagă societatea maghiară,

pentru că aceasta îi este o datorie. Roagă pe deputații maghiari ca să nu piardă din vedere învățăturile câștigate în cursul acestei discuții, ci să le răspândească mai departe în țară. Roagă camera să primească proiectul de rezoluție înaintat de deputatul Jakabffy.

Fiind orele 2 președintele anunță o pauză de o oră.

La orele 3 și un sfert redeschizându-se ședința la cuvântul deputatul sas **Copony**, care atrage atențiunea primului ministru asupra Șvabilor din sudul Ungariei și îl roagă ca să le împlinească doleanțele naționale ale acestora.

Mai vorbește și deputatul sas **Melczner**, iar contele Tisza le răspunde la amândoi făcând declarații liniștitoare.

Camera primește răspunsul primului ministru și votează proiectul de rezoluțiune înaintat de deputatul Jakabffy.

Ministrul de comerț înaintează 3 proiecte privitoare la căi ferate vicinale, iar raportorul comisiei financiare Nagy Sándor prezintă socoteile finale de pe anul 1911.

Președintele propune la sfârșit ca camera să-și sisteze ședințele și să autorizeze ședința să stabilească termenul pentru viitoarea ședință. Camera primește propunerea.

Președintele dorind sărbători ferice camereii a închis ședința la orele 5 și jumătate.

Telegrame primite noaptea.

O interpelație a dlui Nicolae Iorga în camera română.

București, 20 Martie. — În ședința de azi a camerii române d. prof. Nicolae Iorga deputat de Prahova a făcut o interpelație în chestia opririi ziarelor și pachetelor din România la granița ungurească. Dsa spune că unele ziare chiar trimise în plic, deasemenea pachetele cu cărți nu pot pătrunde în Ungaria. Unele ziare românești destinate pentru țări străine, cari au să treacă prin țara ungurească deasemenea sunt oprite și adunate grămadă la granița sau retrimise expeditorului.

D. Iorga roagă guvernul să intervină pe lângă guvernul ungar, care nu încetează să se laude că e prieten al României, să încete odată aceste abuzuri sau să ia și guvernul român măsuri la fel.

Interpelația dlui Iorga a fost viu aplaudată de cameră.

D. Octavian Goga — la Sibiu.

Sibiu, 20 Martie. — D. Octavian Goga s'a întors azi la Sibiu, unde amicii și admiratorii dsale l'au primit cu un entuziasm de nedescris. Duminecă va avea loc la Sibiu, un splendid banchet în cinstea distinsului autor al „Domnului Notar”.

Impăcarea româno-ruteană din Bucovina.

Cernăuți, 20 Martie. — Raporturile dintre Români și Rutenii din Bucovina par a se ameliora și de unde până acum nu se auzea din ambele tabere decât cuvinte de ură, se vorbește acum de o împăcare între aceste două popoare îndușmănite până la extrem. Din lupta ce au dus-o până acum, ambele tabere s'au convins că câștigul îl are al treilea și de aceea șefii ambelor partide au căzut de acord asupra unei chestiuni care îi privește deopotrivă atât pe Români cât și pe Ruteni. E vorba de chestia limbii întrebuințată la autorități și instituțiile publice.

Se știe că din cele 800.000 de suflete cari trăiesc în Bucovina Români și Rutenii formează în prezent o majoritate de 600.000 împărțită în două părți egale. Cu toate acestea limba română și ruteană se întrebuințează cu foarte mari greutate la oficiile publice.

Această situație anormală a devenit imposibilă pentru Români și Ruteni. Aceștia au căzut de acord să lupte împreună pentru dobândirea drepturilor pe acest teren. Așa dar împăcarea Românilor din Bucovina cu Rutenii se va mărgini numai la introducerea limbilor naționale pe la autorități. Pentru aceasta se anunță din Vie-

na că acum câteva zile s'au prezentat contelui Stürgh deputații Simionovici și Vasileco în numele cluburilor românești și ruteane cu un proiect elaborat de aceste cluburi pentru reforma actualului sistem de a se întrebuința limba la autoritățile din Bucovina. În cursul acestei luni va avea loc o conferință interministerială la care va lua parte și guvernatorul Bucovinei și în care se va discuta această chestiune. Primul ministru, însă a promis de pe acum că va satisface această dreaptă cerere și printr'o ordonanță ministerială va ștatori unde să se întrebuințeze oficial limba română sau ruteană la autoritățile publice din Bucovina.

Știrea a produs o surprindere senzațională atât în cercurile românești cât și în cele rutene.

Combaterea crizei în Bucovina.

Cernăuți, 20 Martie. — În urma intervenției deputaților bucovineni, guvernul central din Viena a acordat o nouă subvențiune de 550.000 cor. pentru combaterea crizei din Bucovina. Afară de aceasta s'a hotărât înlesnirea trecerii cării din România prin Burdujeni și Mihăileni pentru locuitorii din Suceava și Sirete. Pentru moment aceste subvențiuni vor înlesni traiul celor săraci, căci pe lângă că se vor acorda ajutoare bănești în curând se vor și începe construcțiile proiectate, la cari vor fi ocupați mii de lucrători.

Situația românilor bucovineni și presa străină.

Cernăuți, 20 Martie. — Doi ziaristi italieni cari iau parte la desbaterile senzaționalului proces de spionaj din Lemberg au sosit aci, trimiși de ziarele „Stampa” și „Tribuna” din Italia pentru a se interesa și de situația Românilor bucovineni. Ziaristii au petrecut aci două zile, în care timp au avut dese întrevederi cu mulți fruntași români. În cercurile românești se atribuie mare importanță sosirii acestor ziaristi, a căror vizită se datorește acțiunii *Ligei culturale* din România.

Ciocniri sângeroase în Paris.

Paris, 20 Martie. — Astăzi după amiazi la înmormântarea lui Calmette au avut loc ciocniri sângeroase pe stradă. Politia a încercat să-i împrăștie pe demonstranți făcând uz de armă. Mai mulți inși au fost grav răniți printre cari și mulți polițiști.

Căderea cabinetului francez iminentă.

Paris, 20 Martie. — Aici s'a răspândit știrea că întreg cabinetul francez va demisiona. Probabil Clemenceau va fi chemat să formeze noul cabinet.

Bulgaria se pregătește de război.

Paris, 20 Martie. — „Le Temps” primește din Bulgaria știri foarte alarmante despre pregătirile războinice ale Bulgariei. Se afirmă că Turcia ar fi trimis 20.000 soldați Bulgariei în ajutor, cari s'ar afla în Tracia. Guvernul bulgar a luat măsuri pentru organizarea bandelor. Se crede că bandele bulgare vor începe în curând acțiunea împotriva Sârbiei. Șeful de bande Sandavszky a plecat la Budapesta unde va primi comanda de muniție și puști făcute de Bulgaria.

Se mai afirmă că monarhia austro-ungară ar fi dăruit 80.000 puști și 21 tunuri Bulgariei.

Sofia, 20 Martie. — Agenția telegrafică bulgară desminte azi seara știrile lansate despre pregătirile de război ale Bulgariei.

Principii români la Berlin.

Berlin, 20 Martie. — Azi la orele 5 după amiază au sosit în gara de pe Friderich strasse principele Ferdinand al României cu soția principesa Maria. În gară familia principiară română a fost întâmpinată de către împăratul Wilhelm, moștenitorul de tron german, și alți membri ai casei domitoare germane și mulți dignitari înalți ai Germaniei.

Urcarea contingentului de pace al armatei rusești.

Londra, 20 Martie. — Lui „Times” i se telegrafiază din Petersburg: Duma rusească a votat azi proiectul prin care guvernul rusesc

a cerut reținerea sub drapel a soldaților, cari sunt deja în anul al 4-lea de serviciu activ.

Contingentul armatei rusești se urcă astfel la 1,700,000 soldați.

Catastrofa din Veneția.

Veneția, 20 Martie. — Astăzi a reușit să se scoată din apă vaporușul tăiat în două de torpilor. Prin cabine s'au mai găsit treizeci de cadavre, a căror identitate cu greu se poate stabili, deoarece sunt în majoritate străini. Printre morți se crede că e și viceconsulul din Breslau, precum și câțiva oaspeți din Ungaria. Cu ocazia salvării au pierit și patru matrozi de pe vapoarele sosite în ajutor. În oraș în semn de dooliu s'au închis teatrele; toate vapoarele din port au arborat flamura neagră.

Vizitele lui Suchomilow la Paris și Berlin.

Petersburg, 20 Martie. — Ministrul de război al Rusiei Suchomilow va pleca curând la Paris iar de acolo va merge la Berlin în importante afaceri diplomatice.

Asentările.

Viena, 20 Martie. — „Wiener Zeitung” publică azi un autograf al Majestății Sale monarhului prin care se stabilește contingentul de recruți pentru anul 1914 și se ordonă **ținerea asentărilor în April.**

INFORMAȚIUNI

Arad, 20 Martie 1914.

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță: vreme moale, în unele locuri ploi.
Prognostic telegrafic: vreme moale.
Temperatura la amiazi a fost: 9.7 C.

„Neamul Românesc” oprit la granița ungară. E poveste veche de altcum și dacă o repetăm, o facem pentru mulțimea mare a publicului nostru care mai crede în imposibilități.

În timpul tratativelor dintre contele Tisza și partidul nostru național unele ziare din Budapesta aduceau „senzatională” știre că domnul Tisza ar avea de gând să permită tuturor ziarelor din România trecerea în Ungaria. N'am crezut acest svon, după cum n'am crezut multe declarații și promisiuni venite de pe aceleași mealeguri ale probabilităților și ale utopiilor perseverante. Li cunoaștem doar atât de bine pe incorigibilii guvernanti dela Budapesta, ce era să așteptăm dela ei!

Următoarea scrisoare trimisă cu data de 5 Martie de Direcția generală a postelor și telegrafelor din Ungaria, directorului general al postelor și telegrafelor din România, ne lasă posibilitatea să vedem după culise farsa ce-a jucat-o nu de mult contele Tisza la Budapesta:

„Domnule director general,

Am onoarea a vă transmite acest plic trimis recomandat dela Vălenii-de-Munte pe adresa „Dr. Victor Deliu, Szilagysomlyo”, conținând 17 exemplare din „Neamul Românesc” a cărui trecere în Ungaria este oprită.” etc.

Ce naivitate! Așteptam să ne dea statul marea cu sarea, așteptam să ne dea toate posibilitățile progresului, pe când el nu ne face nici harem concesii ce nu-l costă nimic.

Să mai credem noi în promisiunile ungarăști, când cu atâta scrupulositate se îngrijesc

să nu treacă ceva „scriptă suspectă” din România la noi?!

Cei cari au mai putut crede în sinceritatea guvernelor maghiare, în Donquișoți de pânura lui Tisza, pot să-și sugrume fără melancolie fantaziile și dorințele imposibile și să-și vadă de treabă.

Cât ce privește direcția postelor din România ori guvernul român, ne doare că nu ia aceleași măsuri. E vr'un secret diplomatic la mijloc, e largul spirit de libertate ori numai o atitudine de politeț?

Oricare ar fi motivul, noi nu putem înțelege atitudinea asta rezervată, când ea e răspândită în așa fel de conducătorii dulcii noastre patrii.

„Jidanii amenință!” Sub acest titlu ziarul „Unirea” din Iași publică următoarele două scrisori (una în faximil):

Dle Cuza!

Te înștiințăm că dacă n'ai să te astâmperi (sic) o să ți se întâmple (sic) ceace de când (sic) ești n'ai pațit (sic) căci am format o ligă de rezistență și va fi vai și amar de voi. Vor cădea din ai noștri dar cine va cădea din voi nu va mai fi om cât (sic) va trăi (!) Au trecut timpurile dinainte — acum va fi ochiu pentru ochiu și dinte pentru dinte (!) sau viața cu dreptul ei sau mai bine moartea. Sunteți trecuți în catastrafă noastră 10 (zece) derbedei. Nu facem parte nici din (sic) socialiști nici din Uniunea Pământenilor, dar (sic) suntem numai Evrei. Formăm o Ligă separată pentru apărarea vieții și a demnității. — p. **Comitetul Ligei, Batum.**
N. B. Păzește-ți (sic) pielea dacă ții la ea.

București 18 Februarie 1914.

Domnule Cuza!

În sfârșit și Huliganii din țara românească vor avea reprezentantul lor în Camera, pe marele plagiator, mâncător de balabuste, și naționalistul șarlatan Cuza.

Noi Evreii din București, nu așteptăm decât ocazia de a vă vedea mai des pe aci, pentru că să vă arătăm că noi nu sântem așa copii speriați ca frații noștri dela Iași, și că la prima ocazie când ai să încep să ți verși veninul contra noastră, noi nu te vom combate cu vorbe ci cu un procedeu misterio-caholic cum îl numești, că pamantul de la cimitirul Serban Vodă o să ți astupe gura. — **Comitetul Terorist.**

Din vraful de scrisori primite de dl prof. Cuza, s'au tipărit numai aceste două, celelalte fiind pline de murdării, cari nu pot vedea lumina tiparului, decât doar în vr'o fițuică mosaică.

Lichelele oveiești cari sug țara românească de atâta vreme, cari o calomniază în străinătate, a căror viață nu e decât un lung, un mârșav șantaj, în fața cărora nimic nu-i sfânt și bun, decât propriul lor interes, cari după campania din 1913, în care au umplut lazaretele de frica războiului, pentru a insulta mai pe urmă prin presă armata, acum amenință. Jidanii din România amenință, formează societăți pentru a urmări pe acei câțiva luptători români cari le-au sfâșiat masea mizerabilă sub care-și făceau nețulburăți mendrele.

Siguranța statului îi va scutura de sigur și-i va trezi pe temerarii pericunați din reveriile lor criminale și le va explica frumosel, că nu sunt în... Palestina.

D. Stephane Lauzanne redactorul-șef al ziarului „Le Matin” a sosit la București și a ținut ieri seară la Ateneu o conferință asupra „Familiei franceze”.

Austria va împiedeca căsătoria prințului Carol. Din cercuri diplomatice autorizate ni se afirmă că guvernul austriac ar fi făcut demer-

suri pe lângă cabinetul românesc pentru a împiedeca proiectata căsătorie a principelui Carol cu principesa Olga, fiica țarului Rusiei.

Se da ca sigură versiunea că în cazul unui răspuns nefavorabil din partea României, Austria ar fi dispusă să ceară concursul triplei alianțe pentru zădărnicierea acestui himen și că tripla alianță va da acest concurs.

Dăm știrea sub toată rezerva.

Atentatul dela Paris. Astăzi se săvârșește înmormântarea lui Calmette, nefericita victimă a atentatului. Intreagă poliția Parisului stă pregătită, pentru că se așteaptă la demonstrații, deși familia victimei a rugat publicul prin presă, ca să se abțină dela manifestații. Cu toate acestea s'au luat măsurile cerute, deoarece se prevede că vor lua parte la înmormântare peste 100 mii persoane.

Ceice au fost în temnița dela St. Lazare spun că dna Caillaux e cu totul înfrântă, bolnavă de nervi. Ieri au cercetat-o în mai multe rânduri soțul și avocatul precum și alți cunoscuți, în special doamne. Celula e aranjată ca un salon, doamna criminală are în serviciu un chelner și o fetiță; mâncarea îi vine dela restaurant. Peste tot nu împărtășește soartea arestanților, doar conștiința o mustră mai mult, căci abia acum își dă seamă de gravitatea faptei sale.

Nijinsky greu bolnav. După cum se anunță din Londra, celebrul dansator rus Nijinsky suferă de-o grea boală de nervi, încât a fost silit să-și întrerupă reprezentațiile în Palace-Theater.

Călătoria împăratului Wilhelm. Ziarul „Lokalanzeiger” anunță, că împăratul Wilhelm în călătoria spre Corfu, după ce va părăsi Veneția are de gând să-i facă o scurtă vizită arhiduceiului Franz Ferdinand la castelul Miramare.

Anarhiști arestați. „Berliner Tageblatt” anunță că în apropiere de Katowitz, au fost arestați patru lucrători din Galiția la cari s'au aflat diferite materii explozive și bombe.

Se spune că arestații deja demult fac propagandă anarhistă în Silezia de sus.

Aviatice. Aviatorul belgian Hanoville, făcând câteva sboruri lângă San-Sebastian, s'a înecat în mare.

— Aviatorul italian Manissero, la aerodromul din Centocello (Roma) a săvârșit cerul mortal cu deplin succes.

Onomastica papei Pius al X. Papa a primit în audiență ieri din prilejul onomastice sale, pe surorile, nepoatele și nepoții săi. Toți ofițierii Vaticanului l'au felicitat, grădinarii i au predat un minunat buchet de flori. La orele 11 și jum. i-a primit în audiență pe cardinali.

Câte atentate au făcut sufragetele. Ziarul londonez „News” scrie că poliția are cunoștință că în ultimul an sufragetele au comis la Londra 347 atentate. În 114 cazuri e vorba de simple încercări; în 108 cazuri, de atentate contra membrilor guvernului și parlamentului; în 16 cazuri de atentate contra membrilor ambasadorilor; în 4 cazuri de atentate cu bomba, iar în 6 cazuri de încercări de a se provoca deraieri de trenuri.

16 luni în întunec. Comitetul societății pentru protecția copiilor din Londra, a descoperit zilele trecute un caz de o rară sălbătăcie.

Văduva Wawage și-a ținut trei fetițe — una de 10 ani, alta de 11 și cea mai mare de 15 ani — 16 luni în întunec, închise într'o pivniță. Poliția avizată, a găsit copiii într'o stare lamentabilă și aproape tâmpiți.

Intrebată pentru ce a făcut această barbarie, denaturată mama a răspuns că nu avea bani cu ce să le cumpere... ghete.

Rétay și Benedek

1164
Intreprindere industrială de artă bisericască, sculptare de amvone, și altare și statul, — aurre și decörare de biserici.
Budapest, IV., Váczi-utca 95. (saját ház)

În atelierul nostru se execută: altare amvoane presbiterii, bănci, rame pentru icoane și tot ce este necesari la împodobirea bisericilor. — Odăjdii, prapore, potire candelabre, sfeșnice, etc. etc. — Altare vechi se auresc și se rnnovează. — Liferează statui sfinte, icoane, cruci lucrate artistic, pe lângă prețurile cele mai ieftine.

Data în judecată, femeia a fost condamnată la 6 luni muncă silnică.

x **In atențiunea bolnavilor! Balsamul Mittelmanna** pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, incuierea scaunului, durerile de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând de 3-ori la zi, înainte de mâncare, câte-o lingură cafea. **Prețul 2 coroane.** Pregătește și expediază: **Eugen Mittelmann, farmacie la „Leul de aur” în Ungvár, str. Nagyhíd-u. (Mi 1621)**

x **Trăsuri pentru copii, trăsuri de mână, scaune pentru copii,** foarte ieftine la firma **Hegedüs.** (He 1891).

Bibliografie.

A apărut:

POCAIȚII de Dr. SEBASTIAN STANCA. E un studiu voluminos pentru combaterea sectei pocaiților. În 25 capitole tractează pe larg toate învățăturile sectei dovedindu-le întreaga rătăcirea. O recomandăm în deosebi preoților și învățătorilor ca o armă puternică în lupta cu sectarii. Cartea costă 4 cor. și se poate comanda dela autor (Dr. Seb. Stanca preot în Szászsebes) și dela librăriile românești. (Sa 1936—10).

ECONOMIA

Bursa de cereale din Budapesta.
(După 50 kgr.)

	— 20 Martie.
Grâu pe Aprilie	12.50
Grâu pe Mai	12.40
Grâu pe Octomvrie	11.27
Secară pe Aprilie	9.70
Secară pe Octomvrie	8.66
Ovăs pe Aprilie	7.53
Ovăs pe Octomvrie	7.71
Porumb pe Mai	6.72

POSTA REDACTIEI.

V. Ciato. Cere trimise nu se pot publica.
P. Bănești. Asemenea.
V. P. Borlesti. Asemenea.
V. Vlad. Alba-Iulia. Nu-l mai știm.
V. Radu. Orade. Adresează-te direct dumnealor.
N. Dima. Nu se poate.

Conferențiarului „Răsboiului balcanic”.
Cursurile „Astrei”, sigur
Dovedesc talentu-ți rar.
Vezi, n'ar fi mai practic
Să rămâi tot... impresar!

Un cetitor.

D. O. C. T. supărându-se în fine la observarea lui Sallust, că nu se încălzește bine, sala festivă a Asociației, provoacă în „Luceafărul” pe „Sallust” să încălzească el „Astra”.

Glasiul tău cuprins de ură,
Clocotind, Pam auzit.,
Dacă poți să dai căldură
Nu știu... Tu ești încălzit!

Niță Spăriosul.

Dlul O. C. T., care nu poate, sau nu vrea să dea căldură „Astrei”. (Vezi ultima corespondență a lui Sallust în „Românul”).

Comitând o epigramă
Te-ai făcut epigramist.
Inșă tot nu-mi pot da seamă
Dacă ești și-un bun... *iochist*.

Ghiță Căldură.

Criticului O. C. T., căruia i-e ciudă, că am cetit pe Taine.

Ți-e mână rău, maestre.
Că-l citi și eu pe Taine...
Știu de ce: el ți-aminteste
Numele lui A. Rodin..

Sallust.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Noutăți literare!

De vânzare la librăria „Concordia” Arad
Strada Deák-Ferenc nr. 20.

O. Goga. **Domnul Notar.** Dramă în 3 acte din viața ardelenescă. Prețul Cor. 2 + 10 fileri porto.

N. Iorga. **Istoria statelor balcanice în epoca modernă.** Lecții ținute la universitatea din București. Cor. 3.50 + 30 filer porto

N. Iorga. **Pagini despre Basarabia de astăzi.** Cor. 1.50 + 10 fileri porto.

N. Iorga. **Corepondența lui Dimitrie Aman negustor în Craiova (1794—1834).** După originalele păstrate în „Muzeul Aman” din Craiova (1913). Prețul Cor. 4 + 30 fileri porto.

N. Iorga. **Un biruitor: Radu-Vodă Serban.** 50 fileri + 5 fileri porto.

N. Iorga. **Femeile în viața neamului nostru.** Cor. 2.50 + 20 fileri porto

N. Iorga. **Viața femeilor în trecutul românesc.** Poate fi întrebuințată și ca o carte de ceteră și studiu pentru școlile de fete. Cor. 1.75 + 10 fil. porto.

N. Iorga. **Scrisori domnești.** Cor. 1.50 + 10 fileri porto.

N. Iorga. **Trei lecții de istorie despre însemnătatea Românilor în istoria universală ținute pentru Principele Carol la deschiderea cursurilor de vară din Vălenii-de-Munte.** 75 fileri + 10 fileri porto.

N. Iorga. **Note de drum Prin Germania. La Colonia. Spre Bruxelles. Prin Franța de Nord la Calais. Rânduri din Anglia. Oxford. Windsor. Paris. Versailles.** Cor. 1.50 + 10 fileri porto.

N. Iorga. **Tulburările bisericesti și politicianismul.** O cuvântare și articole. 75 fileri + 10 fileri porto.

Virgil Arion. **Pagini din timpul răscoalilor țărănești.** Cu o prefață de N. Iorga. Prețul cor. 1.— + 10 fil. porto.

N. N. Beldiceanu. **Poezii.** Cor. 1.25 + 10 fil. porto.

M. I. Chiriceanu. **Răsaduri. Nuvele.** Prețul Cor. 2.— + 20 fil. porto.

M. Lungianu. **Zile senine.** Prețul Cor. 1.50 + 10 fil. porto.

M. Beza. **Pe drumuri. Din viața Aromânilor.** Cor. 2.— + 10 fil. porto.

A. Dumas-Tatai. **Enric IV.** Bibl. Istorică „Flacăra” Nr. 19. Prețul 80 fil. + 10 fil. porto.

Zotti Hodoș. **Masa ieftină.** Gătirea mâncărilor de dulce și de post. Rețete de bucate simple și bune. Cor. 1.20 + 10 fil. porto.

N. Zaharia. **Ce este fericirea?** Cor. 1.— + 10 fil. porto.

N. Zaharia. **Sentimente pasiuni.** Cor. 2.— de lux 2.50 + 10 fil. porto.

N. Zaharia. **Mihail Eminescu.** Viața și opera sa. Cor. 4.— + 20 fil. porto.

N. Iorga. **Studii și documente cu privire la istoria Românilor.** Vol. XXI. Documente interne. Miscelanea. Cor 10.— + 30 fil. porto, vol. XXIII. Acte străine din arhivele Galției. vechii prusii și a terilor de jos. Cor. 6.— + 30 fileri porto.

Ilustre cu fotografiile Goga—Vlaicu. La cerere generală am editat din nou din aceste ilustre, brom-braune. Bucata costă 20 fil., 100 bucăți Cor. 14.— franco.

Ilustre nouă dela balul costumat. 1 serie 25 feluri colorate ori matt costă Cor. 4.— + porto. Bucata 20 fil. 100 bucăți egal sortate Cor. 14.— franco.

Noutăți din Bibl. Minervei a 30 fil. + 5 fil. porto.

Nr. 142. Victor Rákosi. **Satul meu.** Nr. 143—144. Camille Coquand. **Suferințele Vulturășului vol. I—II (Fiul lui Napoleon).**

Nr. 145. A. Conan Doyle. **Doctorul Negru.** Nr. 146. I. Ciocărlan. **Fără noroc.** Schițe. Nr. 147. C. Dem. **Oamenii zilei. Schițe și observațiuni.**

Nr. 148. I. Dragoslav. **Povești de Crăciun. Ion Minulescu.** De vorbă cu mine însu-mi. (Poezii). Cor. 3.— + 10 fil. porto.

P. Locusteanu. **Suntem nebuni.** Tipuri din timpul mobilizării și alte schițe umoristice. Cor. 1.50 + 10 fil. porto.

A. de Herz. **Bunicul.** Comedie în 3 acte. Cor. 2.— + 10 fil. porto.

S. Mehedint. **Poporul.** 1913 cu următorul cuprins: Poporul. — Conducătorii poporului. — Siguranța progresului. — Izvorul progresului. — Personalitatea. — Ierarhia personalităților. — Izvorul personalității. — Națiunea. — Temelia națiunii. Tăranul; temelul tăranului. — Pământul.

Poporul de jos în 1913. Poporul de sus în 1913. Incheere. Prețul Cor. 1.50 + 10 fil. porto.

Darv. Cr. Voiculescu. **Insemnările unui biciclist dela corpul II cu prilejul campaniei în Bulgaria în anul 1913.** Prețul Cor. 1.— + 10 fil. porto.

Haralamb G. Lecca. **Dincolo din Dunăre în Balcani** 1.— + 10 fil. porto.

I. Irinescu. **Cândești.** Pe drumurile Cadri-laterului. Impresii și note cu o prefață de C. Banu. Fotografii de I. Voinescu. Prețul Cor. 1.50 + 10 fil. porto.

Aduc la cunoștința On. public, cumcă mi-am deschis

cancelaria advocațională

în Aradul-nou (Ujarad) str. Rákóczy Nr. 140.

DR. IOAN TRIPA,
advocat

Ti 1964—3

La institutul nostru află aplicare momentană

un practicant

absolvent de școala comercială.

Dela concurenți se cere să fie deplin sănătoși și cu atragere pentru afacerile comerciale, deoarece practicantul va fi ocupat în mare parte la secția de negoț cu cereale și moara artificială.

Salarul se va staveri după aptitudinea și practica de până acum a concurentului.

Documentele pentru dovedirea calificăției și a practicii se pot trimite și în copie.

Hunedoara (Vajdahunyad) 18 Martie 1914.

„AGRICOLA”,
societate economică pe acții.
Hunedoara.

(A 1966—3)

UN TÂNAR ROMÂN,

de religiuena gr. ort. română, în etate de 26 ani, necăsătorit și liber dela miliție, cu atestate foarte bune, care pricepe bine atât la conducere moșii, cât și la contabilitate, dorește a se aplica ca administrator, la oarecare moșie din România.

Informații se pot cere dela subscrisul:

TEODOR ȘIMON.
Magyarcsanád
(Csanád-megy) Ungaria

(Mi 1925—6)

Caut un scriitor

în cancelaria mea, care să fie vărsat în afacerile cărții funduare pe lângă plată după invoială.

Dr. M. MOLDOVAN, avocat.
Marosludas.

(Mo 1963—3)

VALORIZARE de NISIP!

Cele care
săpă mult
să ceară în
interesul
propriei
următoarele
cataloge și
prospecte
Sa 985-38

F. 3. Forme și unelte pentru pregătirea articolelor de beton.
F. A. Fabricarea țiglei de beton orânduită la lucru de mână.
Cs. G. 4. Fabricarea țiglei de cement pentru lucru de mână.
B. B. 1. Fabricarea blocurilor de beton.
C. S. 1. Fabricarea tablelor mozaic și ciment.

Să ceară totodată examinarea gratuită a nisipului, mergerea la fața locului a inginerului nostru și să examineze mașinile noastre de valorizarea nisipului.

Fabrică de mașini p. industria de nisip.

SZÁNTÓ és BECK

Ingenieri

BUDAPEST, VII., Viola-utca 7.

NIG. VINTILLA

cea mai excelentă ascuțitoare artistică și pentru scobit în Ardeal, cu putere electrică.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public că am înființat în SIBIIU (Nagyszében), str. Cisnădiei 43.

o ascuțitoare pentru cuțite artistice și de scobit, atelier pentru nichelare și galvanizare, după cerințele cele mai moderne, unde se execută totfelul de lucrări în această branșă; execut aparate medicale, ascuțesc și nichel. — Pentru ascuțirea bricelor, foarfecilor și mașinelor pentru tunderea părului și barbel ofer garanția cea mai mare.

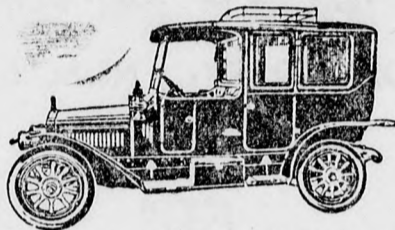
Vi 1277

6 buc. briciuri trimise spre ascuțire retrimiteră acasă o fac pe cheltuiala mea proprie. Nichelări, ascuțiri, reparări, lucrări de cuțitar, șlefuituri de sticlă pentru optică, se execută pe lângă garanția, cu prețuri ieftine. — Obiecte veritabile de oțel englez și suedez cu prețuri ieftine.

Reparaturi de motoare și automobile în orice
mărimă execută în atelierle mecanice de mașini

W. BENKER

SIBIIU, Lederer-gasse nrul 30.

Specialitate: Aparate electromagnetice de aprins. — Roți dințate, tăiate.
Be 1276

Beutură excelentă și cu gust bun, care produce sânge. — Recomandată de medicii contra boalei de anemie, lipsă de sânge, nervositate, reconvalescență.

Influințează producerea sângelui, întărind mușchii și nervii, dă apetit fără a avea ceva urmări neplăcute asupra stomacului sau la dinți.

Prețul unei sticle mari K 6.50

” ” ” mici K 2. —

Se capătă în toate apotecele. Depozitul principal la

GUIDO FABRITIUS

Fa 1407. apotecar în Sibiu.

Cea mai bună carte bisericească!

CANTORUL BISERICESC

sau cuprinsul vecerniei, utreniei liturgiei pe 8 glasuri, împreună cu rânduiala serviciului tuturor sărbătorilor de pe întreg anul și a tipicului bisericesc. Aranjat de învățătorul **George Bujigan**. Aceasta carte nu trebuie să lipsească din nici o biserică, precum din nici o casă creștină. Cu peste 450 pagini. Prețul unui exemplar broșat e 10 cor., legat în pânză 12 cor., în pele 14 cor.

De vânzare la:

Librăria „CONCORDIA” (Tribuna), ARAD, strada Deák-Ferenc nrul 20.

Prima fabrică de bănci de școală
brev. reg. ung.

Liferează

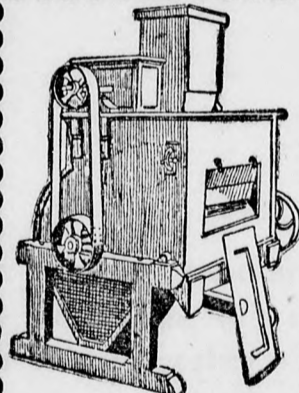
cele mai moderne și mai bune bănci de școală brevetate sistem „Feiwei”, „Zahn” și „Rettig”, mobilier pentru școli aparate de gimnastică, mobilier modern pentru biserici, bănci pentru biserici și mobilier pentru grădinițe de copii.

Fe 1288

Prețuri gratis.

Fabricarea aranjamentelor de birouri moderne.

Kutsera István

Ku 1602

Instalator de mori SZABADKA, Vesselényi-u. 667 sz.

Execută și instalează aranjamente complete de mori și fabrici în provincie. Face planuri singur ori după model, construiește mașini pentru mori și pentru fabrici precum și ciururi pentru bucate, elevatoare, curățitoare, de arpăcași și site pentru alcalii; străformează după plan propriu sau modele prompt și conștiințios, mori și fabrici. Magazin permanent de modele pentru lucrări de orice branșă. Planuri și prospecte gratis. Pentru comenzi în provincie merg la fața locului pe cheltuiala proprie. TELEFON: 279.

Kovald Péter és Fia

atelier pentru vopsitoria de stofe, tort și blane, curățire chimică și spălătorie cu aburi

BUDAPEST, atelier și prăvălie principală în bul. VII., Szövetség-utca 35-37.

TELEFON: József 18-00 și József 15-71.

Secție postală deosebită pentru comanda din provincie. Stabilimente colectoare în toate părțile capitalei. Reprezentanți în cele mai multe orașe din provincie.

Ko 1612

KOVALD COLOREAZĂ ȘI CURĂȚĂ!

KOVALD COLOREAZĂ ȘI CURĂȚĂ!

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

„CONCORDIA”

TELEFON
NR. 750.

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

ARAD

STRADA ZRINYI, NUMĂRUL 1|a.

TELEFON
NR. 750.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișee, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre, tipăriți pentru bănci și societăți, precum și tipăriți advocaționale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

Executare
promptă.

Prețuri
moderate.

Bătăturile,

la 207

scortocănta pielei, ar-
dorii de pe mâni și din
față încetează în decurs
de 1 zi dacă folosiți
„CANNABIN”
1 sticlă 1 cor., francată
1 coroață 40 fil., 3 sticle
franco 3 cor. De vânzare

la farmacia TÖRÖK, Budapesta, Király-u. 12 și la pregăti-
tor: Dr. E. FLESCH, farmacie la „GORDANÁ” la Győr

Pruni bosniaci

„Regina Balcanilor”, —
„Regina Bosniei” și —
„Arul Dușan”.

ultol puternic, de doi-trei ani, încercați în
Bosnia, varietățile cele mai nobile și cu poa-
mele cele mai mari, oferă

Savo T. Kojdici

în Brčko (Bosnia).

Cunoscutul meu stabiliment de pruni și
școala mea de pruni se găsește în cel mai
splendid ținut cu pruniște din Bosnia. Premiat
cu prima diplomă a guvernului țării bosniac-
herzegovinean, precum și la expoziția din 1896
dela Budapesta, în 1898 la Viena cu medalia de
argint, în 1900 la expoziția universală din Pa-
ris, în 1910 cu medalia de aur în Serajevo, și
în 1912 în Brčko.

50 bucăți, ultol puternic, pe ales, de 3 ani
cor. 50 ambalaj franco, gara Brčko (Bosnia)
Prune fine uscate în țazi de câte 5 chilgr.
cor. 6.— dela Brčko.
(Ko 1841—20)

STEFAN SLADEK jun. fabrică de mobile

VÂRȘET, strada Kudritzner n-rul 44—46.

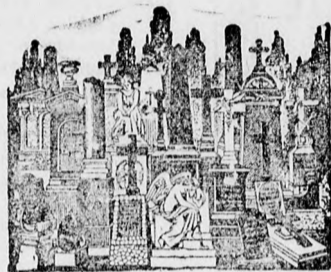
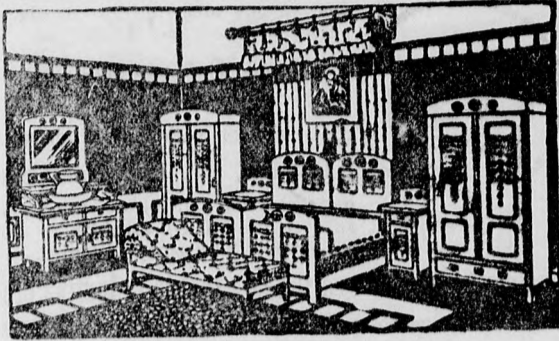
Cea mai renumită

mare fabrică de mobile
din sudul Ungariei (VERSECK).

No 112—130

Pregătește mobilele cele mai mo-
derne și luxoase cu prețuri foarte
moderate.

Mare depozit de piane excelente,
cevere, perdele, țesături foarte fine
și mașini de cusut.

DANIEL ROUBITSCHKE

PIETRAR

Sibiu-Nagyseben, str. Gării (Bahnhofgasse) 4.

Atrage atențiunea on. public din loc și provincă asupra
magazinului de pietre mormân-
tale și atelierului de piatrărie.

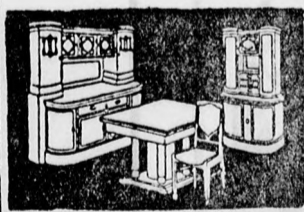
Bogat asortiment de monumente mormântale de marmoră de Carrara, granit, sienit, porfir, labrador
etc — Execută totfelul de lucrări de piatrărie și sculptură în piatră, după orice desen, precum în
monumente mormântale, s. Trime, cruci pe lângă drum și lucrări de piatră pentru clădiri, și
stilul cel mai frumos și modern. Renovarea și auirea monumentelor vechi mormântale se execută
prompt și ieftin. — Prospecte și deseneuri la dorință trimet gratis și franco. — Renumita mea firma
să n'o confundați cu alte firme similare. Ro 1281

Hinger József

tâmplar pentru edificii și mobile

Alba-Iulia, (Gyulafehérvár) str. Séchenyi nr. 10.

==== (Casa proprie). =====

Pregătește orice lucrări din acest
ram atât noi cât și reparaturi; lu-
crări pentru clădiri, aranjamente
complete pentru școale, biserică,
locuințe, birouri etc., din material
bun și uscat după model sau din
combinație proprie. — Prețuri con-
venabile, serviciu coulant se garant.
(Hi 1280)

ROG! !!ROG!! ROG!

să nu neglijați a cere prețurentul
ieftin, și buneii fabrice de
obiecte pentru bise-
rici a firmei.

VRANICI și TAUSCH auritori.

Neuplanta (Ujvidék), str. Dunărei nr. 15.

la „Crucea de aur”.

(Va 1634)

Farmacia la „SFT. STEFAN”

JOSEF RASTÄDTER, farmacist

Vârșet (Versec) Promenada Andrassy.

Recomandă p. t. publicului următoarele specialități medico-farmacentice:

Cremă de liliac (scumpie), Se poate întrebuița ziua
și seara! Intrebuițarea ei
dă pielei, obrazului și mânilor o fineță și o culoare albă ferme-
cătoare. — 1 borcan 1 cor.

SĂPUN DE LILIAȘ foarte aromat 70 fileri, 3 bucăți 2 cor.

Pudră de liliac e cea mai bună și de tot inofensivă. Dă
obrazului o prospețare întinerită și-l apără
de influința stricăcioasă a vremii. — În depozit în culorile albă,
rosa și crem. Pudră de liliac e mai fină, delicată și mai mătă-
soasă decât orice alta pudră!

Prețul unei cutii de aceasta pudră eminentă 120 cor.

PASTĂ PENTRU OBRAZ Dr. Lehmann, înlătură cu siguranță
orice pată, pistruete și toate necurățeniile pielei de pe obraz și
mâni. Prețul unui borcan mic 60 fil., un borcan mare 1 cor.

POMADĂ DE TANACHININ, promovează creșterea părului
și întărește rădăcina părului. — Un borcan 1 cor.

SPIRT PENTRU PĂR contra mătreței și a căderii părului 1 cor.

UNSOARE DE CASĂ ARNICA pentru orice rană. Vindecă
excelent! Un indispensabil leac de casă.

Doze mici 70 fileri., doză mare 1 cor. 50 fileri.

UNSOARE PENTRU VÂNĂ DE AUR (Hemoroidi) 3 cor.
(Sute scrisori de recunoștință și mulțumită).

Afară de articolele înșirate mai țin în depozit în farmacia mea
toate specialități din țară și străinătate.

Săpunuri și parfumuri englezești și franțuzești.

Bandaje și articole chirurgicale din
gumă în calitățile cele mai bune.

Expediare pe poștă cu rambursă zilnic.

(Ra 1094)

Fiecare trebuie să știe că fotograficul

VICTOR MYSZ DIN SIBIU

și-a vândut atelierul din strada de mai înainte iar acum și-a deschis un

atelier fotografic de artă

corespunzător cerințelor moderne în

SIBIU, str. Elisabetă nrul 34.,

unde execută tofelul de fotografieri artistice cu prețuri convenabile. — Fotografiilor amatori li-se acordă favoruri. (Mi 1587)

Pe timp închis fotografiile se execută la lumină electrică.

ATENȚIUNE!

ATENȚIUNE!

Nici un român să nu-și cumpere mobile până ce nu vizitează
PRIMA FABRICĂ ROMÂNEASCĂ DE MOBILE

EMIL PETRUȚIU

în SIBIU (Nagyszeben) str. Sării (Salzgasse) 37.

care execută tofelul de mobile moderne în toate stilurile, — ca garnituri pentru

dormitoare, prânzitoare, saloane și tapeterie proprie.

EXPOZIȚIE ZILNICĂ cu garnituri complete. Construește toate lucrările de lipsă pentru biserici vechi și noul și binale, pe lângă executarea cea mai solidă; promptă și pe lângă garnituri.

Telefon: 47.

(Pe 1348)

Telefon: 47.

ATENȚIUNE!

ATENȚIUNE!

De aproape 50 de ani renumita firmă

Heldenberg

din SIBIU str. Heltauer 9

este cele dintâi și unicul magazin de pianuri și harmoniuri

al Transilvaniei, al cărei proprietari sunt specialiști în construirea pianurilor și au și diplomă de conservator. Oferă on public:

pianine, pianuri și harmoniuri,

instrumente alese cu pricepere dela cele mai bune firme cu cele mai ieftine prețuri de fabrică pe lângă deplină garanță.

Prima, unicul fabricant de instrumente muzicale în SIBIU. — Specializat în confecționare de violine.

Babós Béla

Sibiu, mai înainte Piața mică 24, acum str. Urezuului (Reisberggasse) 2.

Depozit bogat și bine asortat în violine de școală precum și în violine de maestru vechi și noue, citere, clarinete, de metal de suflat armonice și părțile lor constitutive ș. a. m.

Gramofoane și plăci

în cea mai mare alegere. — Coarde din strălucire cu garanță quint curat. — Reparaturi se execută prompt și în mod artistic.

Cereți catalog gratis și franco.

(Ba 1586)

Alifie „Măgnas” p. față:

singurul mijloc cosmetic nevătămător, contra sgrăbunțelor, depozitelor pielii, petelor din față, crepăturii pielii, roșeaței și contra tuturor boalelor de piele. După întrebuintarea unei singure tegle dispar sbărțiturile feței. Prețul 1 tegle 1 cor. 50 fl. Pudră „Măgnas” (în 3 culori) 1 cutie 1 cor. 50 fl. Săpun „Măgnas” 1 cor. 20 fl.

Cosmetic „Măgnas” pentru mâni:

foarte folositor pentru catifelarea mânilor roșii, degerate, crepate, aspre și sbărțite. E de prisos a se mai întrebuinta glicerina și vaselina, deoarece efectul cosmeticului „Măgnas” e sigur și acest cosmetic poate fi întrebuintat și ziua. — Prețul 90 fl.

„Anti-pertussin”:

mijloc excelent contra tusei și răgușelii, respirației grele, catarului, tusei măgărești la copil. — Prețul 1 cor. 20 fl.

Spirit „Prima”:

mijloc excelent contra reumei și podagrei, durerii de cap și de dinți. După 1-2 întrebuintări are efect sigur. — Prețul 1 sticle mari 1.50 fl.

Spirit „Cappilloform”:

singurul mijloc excelent contra căderii Părului. — Prețul 1 cor 50 fl.

„Deutoform” apă pentru gură:

cel mai bun mijloc contra mirosului rău de gură și pentru împedecarea stricărei dinților. — Prețul 1 cor. 50 fl.

Balsam de Ardeal pentru stomac:

mijloc excelent contra durerilor de stomac, lipsei de apetit, inculerii scaunului, stomacului stricat și boalelor de stomac. — Prețul 1.50 fl.

Vopsitor pentru păr:

în culoarea neagră, întunecată și brunăată deschisă, mijloc excelent și durabil, nu murdărește albiturile de pat. — Prețul 5 cor.

Regenerator pentru păr:

redă părului cărunț culoarea originală. — Prețul 1 cor. 20 fl.

Contra ciumei de porci:

precum și în contra tuturor boalelor porcilor, cel mai excelent medicament, recomandat de către medici, este praful de Ardeal pentru porci. — Prețul unei cutii mari 1 cor., o cutie mică 50 fl. O singură întrebuintare a prafului de Ardeal pentru gâște încetează perirea gâșilor. — Prețul 1 cor.

Hypnonervin:

singurul mijloc sigur și probat contra nervosității și a insomniei. Prețul 3 cor. — Toate medicamentele mai sus amintite se află de vânzare și se pot comanda numai la farmacia lui

KELEMEN SÁNDOR ZILAH. :: VĂ PÂNĂ ÎN Imitații!

Dacă comandați ceva

ori cereți prospecte dela cei ce inserează anunturi în ziarul nostru, vă rugăm

să vă referiți la ziarul nostru.

Făcând-o aceasta cererilor d-voastre li-se vor da deosebită atenție, veți fi bine serviți, firmele respective având nevoie de recomandarea noastră. În caz, că am primi oarecari plângeri în contra vre-unei din aceste firme, am înceta imediat a mai recomanda firma respectivă.

Administrația ziarului
„ROMANUL”.